

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Možnosti rozvoje vybrané venkovské obce

Vypracovala:

Nikola Foltýnová

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Pavlína Zrůbková

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Nikola Foltýnová

Ekonomika a management

Provoz a ekonomika

Název práce

Možnosti rozvoje vybrané venkovské obce

Název anglicky

Possibilities of development of selected rural municipalities

---

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je vytvoření návrhu možností pro zkvalitnění života ve vybrané venkovské obci a návrh řešení problémů, které se v této obci vyskytují. Vybraným venkovským sídlem pro tuto práci je obec Tmaň, která se nachází ve středočeském kraji v blízkosti města Beroun. Tohoto hlavního cíle bude dosaženo pomocí několika dílčích cílů.

Prvním dílčím cílem bude zpracování teoretické části, kde se jedná o teoretické vymezení pojmů, které se k tomuto tématu vztahují. K vytvoření této části bude čerpáno z odborné literatury, jež se tímto tématem zabývá.

Druhým dílčím cílem je popis vybrané venkovské obce, jejího historického vývoje, obyvatelstva a prostředí, která bude čerpána z místních dokumentů a kronik.

Třetím dílčím cílem je zjištění názorů obyvatel obce Tmaň pomocí dotazníkového šetření.

Poslední dílčí cíl bude shrnutí zjištěných dat z dotazníkového šetření a návrh možností řešení problémů a způsobů zkvalitnění života obyvatel v této obci.

Metodika

Teoretická část bude zaměřena na definování a vysvětlení vybraných pojmů, které se k tomuto tématu vztahují, jako je venkov, venkovské sídlo, obec, historický vývoj venkova, popis statutárních orgánů a způsoby financování.

Praktická část bude složena z části popisné, zaměřené na vybranou venkovskou obec, její historický vývoj, strukturu a současnost. V druhé části bude proveden vlastní výzkum formou dotazníkového šetření a na základě těchto informací budou v závěru práce navrženy možnosti rozvoje této vybrané venkovské obce.

Doporučený rozsah práce

40-60 stran

Klíčová slova

Venkov, venkovské sídlo, obec, rozvoj venkova, rozpočet, Tmaň

Doporučené zdroje informací

- ČMEJREK, J. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Obce a regiony*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4.
- KADEŘÁBKOVÁ, J. – MATES, P. – WOKOUN, R. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-80-5.
- MAJEROVÁ, V. – HEROVÁ, I. *Český venkov 2006 : sociální mobilita a kvalita života venkovské populace*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007. ISBN 978-80-213-1631-7.
- MAJEROVÁ, V. – HEROVÁ, I. *Český venkov 2008 : proměny venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009.
- MATES, P. – WOKOUN, R. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-100-6.
- PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.
- WOKOUN, R. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavlína Zrůbková

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Možnosti rozvoje vybrané venkovské obce" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce. Odbornou literaturu, kroniky, informační zdroje a prameny, které jsem pro tuto práci použila, byly citovány v poznámkách pod čarou a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Dále prohlašuji, že jsem ve své práci neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze, dne 15.3.2022

Podpis: _____

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především paní Ing. Pavlíně Zrůbkové za odbornou pomoc a vedení při psaní této bakalářské práce. Také za její ochotu a čas, který mi věnovala. Mé poděkování patří i panu Jaroslavu Horáčkovi, kronikáři obce Tmaň, který mi poskytl vlastně psané kroniky o obci. Občanům obce Tmaň děkuji za účast na dotazníkovém šetření, které bylo předmětem praktické části.

Možnosti rozvoje vybrané venkovské obce

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá tématem „Možnosti rozvoje vybrané venkovské obce“ a její problematikou. V začátku práce jsou vymezeny základní pojmy, které se k tomuto tématu vztahují. Mezi definované pojmy se řadí definice venkova, venkovských sídel a historický vývoj venkova.

Následující část práce tvoří část praktická, která je zaměřena na popis vybrané venkovské obce pro tuto práci. Venkovským sídlem je obec Tmaň, ležící ve Středočeském kraji. Za pomoci dotazníkového šetření místních obyvatel byla zjištěna spokojenost v této obci. Nechybí ale problémy, které se zde vyskytují. Pomocí výsledků z průzkumu bylo zjištěno, na které problémy by mělo být zaměřeno a s čím obyvatelé nejsou spokojeni. V závěru práce byly navrženy možnosti, kterými by mohlo dojít ke zlepšení života v obci Tmaň. Problém, který vnímají místní obyvatelé je špatný stav silniční komunikace a chodníků, nedostatek parkovacích míst a rádi by obec rozšířili o veřejnou zeleň.

Klíčová slova: Venkov, venkovská obec, rozvoj venkova, venkovské sídlo, zastupitelstvo obce, rozpočet a dotace

Possibilities of development of selected rural municipality

Abstract

The bachelor's thesis deals with the topic "Development possibilities of a selected rural village" and its problematics. The basic concepts related to this topic are defined at the definition of the countryside, rural settlements, and the historical development of the countryside.

The following part of the work is a practical part, which is focused on the description of the selected rural village for this work. The country residence is the village of Tmaň, located in the Central Bohemian Region. With help of a survey done among residents, satisfaction was evaluated in this village. But some problems also appear. Using the results of the survey, it was found out which problems should be focused on and what the inhabitants are not satisfied with. At the end of the work, options were proposed that could improve life in the village Tmaň. The problem perceived by the residents is the poor condition of the road and sidewalks, the lack of parking spaces and they would like to expand the village with public greenery.

Keywords: Countryside, rural village, countryside development, rural settlement, municipal council, budget and subsidy

Obsah

1 Úvod	10
2 Cíl práce a metodika	11
2.1 Cíl práce.....	11
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretické vymezení venkova	13
3.1 Základní pojmy	13
3.1.1 Obec	13
3.1.2 Město.....	14
3.1.3 Sídlo	14
3.1.4 Městské sídlo.....	15
3.2 Venkov.....	15
3.2.1 Definice venkova.....	15
3.2.2 Historický vývoj venkova	16
3.2.3 Venkovské regiony.....	17
3.2.4 Venkovské sídlo	18
3.2.5 Venkovská obec	19
3.3 Územní samospráva.....	20
3.3.1 Územní struktura	20
3.3.2 Orgány územní samosprávy v ČR.....	21
3.3.3 Financování územní samosprávy	25
3.4 Rozvoj venkova	31
4 Vlastní práce	35
4.1 Tmaň.....	35
4.1.1 Historie Tmaně.....	38
4.1.2 Rozvoj obce.....	41
4.2 Metodika výzkumu	42
4.3 Výsledky dotazníkového šetření.....	43
5 Výsledky a diskuze	54
6 Závěr	57
7 Seznam použitých zdrojů	58
7.1 Knižní zdroje	58
7.2 Internetové zdroje	59
8 Přílohy	61
8.1 Tabulka	61
8.2 Obrázky	62
8.3 Dotazník.....	63

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 – Poloha obce Tmaň.....	36
Obrázek č. 2 – Letecký pohled na obec Tmaň	37
Obrázek č. 3 – Znak a vlajka obce Tmaň.....	38
Obrázek č. 4 – Restaurace Kulturák.....	62
Obrázek č. 5 – Nové multifunkční hřiště na Boru.....	63

Seznam tabulek a grafů

Tabulka č. 1 – Podíl obyvatelstva venkovských regionů	18
Tabulka č. 2 – Počet členů v zastupitelstvu obce	22
Tabulka č. 3 – Počet členů v zastupitelstvu kraje	24
Tabulka č. 4 – Počet členů rady kraje	25
Tabulka č. 5 – Příjmy a výdaje běžného rozpočtu	28
Tabulka č. 6 – Četnost autobusových spojů v závislosti na věk respondentů.....	46
Tabulka č. 7 – Hodnocení jednotlivých služeb v obci	52
Tabulka č. 8 – Hodnocení akcí v obci dle obyvatel Tmaně	52
Tabulka č. 9 – Hodnocení úrovně oblastí v obci.....	53
Tabulka č. 10– Příjmy a výdaje obce	61
Graf č. 1 - Pohlaví	43
Graf č. 2 – Délka života obyvatel v obci Tmaň	43
Graf č. 3 – Věk respondentů.....	44
Graf č. 4 – Spokojenost života ve Tmani	44
Graf č. 5 – Názor na četnost autobusových spojů	45
Graf č. 6 – Spokojenost s činností výkonného výboru obce	47
Graf č. 7 – Potřeby v budoucnosti podle obyvatel	48
Graf č. 8 – Prioritní investice dle obyvatel.....	49
Graf č. 9 – Problémy v obci	50
Graf č. 10 – Kriminalita a vandalismus v obci.....	51

1 Úvod

Bakalářská práce je zpracována na téma možnosti rozvoje vybrané venkovské obce. Naším úkolem je seznámit se s touto problematikou a navrhnout možnosti řešení problémů, které se mohou ve vybrané venkovské obci vyskytnout.

Téma této práce je mi velice blízké, jelikož v obci žiji celý život a problematika, kterou se tato práce zabývá je pro obce a občany v ní žijící velmi důležitá.

Bakalářská práce bude zaměřena na obec Tmaň, ležící ve středočeském kraji na hranici chráněné krajinné oblasti Český kras. Od nejbližšího města Beroun je vzdálena přibližně 11 kilometrů. Obec Tmaň jsem pro tuto práci vybrala z důvodu, že zde žiji již od narození.

Práce nám umožní informace o její historii, zemědělství, fungování obce a okolí. Dále také názory obyvatel, v čem jsou v této obci spokojeni, nebo naopak nespokojeni. Život obyvatel v obci je velmi důležitý, proto se dotazníkovým šetřením obyvatel pokusíme zjistit informace, které budou v této práci řešeny.

Cílem bych ráda zapracovala na této problematice a navrhla nejvhodnější řešení, abych tak mohla pomoci ke zlepšení života v obci Tmaň.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je vytvoření návrhu možností pro zkvalitnění života ve vybrané venkovské obci. Zároveň navržení řešení problémů, které se mohou v obci vyskytovat. Vybraným venkovským sídlem pro tuto práci je obec Tmaň, která se nachází ve středočeském kraji, konkrétně v blízkosti města Beroun. Hlavního cíle bude naplněno pomocí několika dílčích cílů.

Teoretická část, která je zároveň prvním dílčím cílem, bude zpracována teoretickým vymezením pojmů, které se k tomu tématu vztahují. Teoretická část bude splněna pomocí odborné literatury, jež se tímto tématem zabývá.

Praktická část, která se stává druhým dílčím cílem, obsahuje popis venkovské obce, její historický vývoj, rozvoj a prostředí této obce. Obsažen bude také náhled k rozpočtům a financování obce. Tyto informace budou čerpány pomocí místních dokumentů a kronik.

Dalšího dílčího cíle bude dosaženo v praktické části pomocí vlastního dotazníkového šetření, který poskytne důležitá data, kladných či záporných názorů obyvatel této na dotazované otázky.

Shrnutím těchto dat se dostáváme ke splnění posledního dílčího cíle, kdy se budeme snažit navrhnout možnosti, jakým způsobem problémy a nedostatky vyřešit a přispět tak ke zkvalitnění života v této obci. Tím zároveň dojde k naplnění hlavního cíle této práce.

2.2 Metodika

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. První polovina teoretické části bude zaměřena na definování a vysvětlení vybraných pojmů, které se k tomuto tématu vztahují. Bude vysvětlena definice venkovského sídla i městského sídla, obce a města. Také historický vývoj venkova a rozvoj venkova. Popsány budou dále regiony a kraje. Čerpání těchto informací bude z odborné literatury. Druhá polovina teoretické části bude zaměřena na popis statutárních členů, jejich fungování a způsoby financování obce.

Praktická část bude z části zaměřena na popis vybrané venkovské obce a historický vývoj venkova. Popsána bude její poloha, struktura a části, na které se obec rozděluje. Její vývoj a současnost čerpán z místních dokumentů a kronik. Následně druhou částí bude provedení vlastního výzkumu dotazníkovým šetřením obyvatel Tmaně. Obsahem dotazníku budou otázky související s tématem této práce. Ke sběru dat dojde metodou kvantitativního dotazníkového šetření pomocí techniky náhodné procházky. Po dosažení potřebného počtu dat a důkladné kontrole budou zaznamenány výsledky šetření, zpracovány ve statistickém programu a z nich následně vytvořeny grafy a tabulky. Na základě výsledků v závěru práce dojde k navržení možností řešení problémů, které se v obci vyskytují.

3 Teoretické vymezení venkova

3.1 Základní pojmy

Úvodem teoretické části budou vymezeny základní pojmy, které se spojují s tématem této bakalářské práce. Jedná se o charakteristiku pojmů, které se v této práci objevují, aby bylo jasné, co tyto pojmy znamenají. Mezi mé vybrané pojmy patří: venkov, obec, město, sídlo.

3.1.1 Obec

Legislativa uvádí definici obce následovně: „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*“¹ Jako obec se tedy označují všechna města i vesnice, bez ohledu na velikost. Zákon dodal, že: „*Každá část území České republiky je součástí území některé obce, nestanoví-li zvláštní zákon jinak.*“²

Na druhou stranu ze sociologického hlediska je obec určité vymezené území, kde se vyskytuje sociální jednotka, ať už větší nebo menší, tvořena obyvatelstvem, ve které se odehrává hospodářský, sociální nebo kulturní život.³

Dále v Malém sociologickém slovníku můžeme najít, že: „*Původně se pojmu obec ve společenských vědách užívalo pro označení území s právně vymezenými hranicemi, obydleného obyvatelstvem, jež se zabývá hospodářskými činnostmi navzájem závislými a pro označení území tvořícího politicky samosprávnou jednotku. Za obce byly proto považovány vesnice, městyse, města i velkoměsta.*“⁴

---

¹ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích § 1

² Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) § 18

³ Majerová V.: Český venkov 2005 (Rozvoj venkovské společnosti)

⁴ Malý sociologický slovník, Nakladatelství Svoboda Praha 1970, heslo Obec, Jiří Musil, str. 252

3.1.2 Město

V zákoně č. 367/1990 Sb. o obcích je uvedena definice města následovně: „*Městem je obec, ve které do počátku účinnosti tohoto zákona působil městský národní výbor. Městem je i obec, kterou určí předsednictvo České národní rady na návrh vlády České republiky nebo na návrh obce po vyjádření vlády.*“ Tento zákon byl později nahrazen zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích.⁵ V § 3 se v současné době uvádí: „*Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.*“⁶ Tato podmínka velikosti obce začala platit až od roku 2000. Dále došlo k obnovení historických měst a městysů. Novela zákona č. 234/2006 Sb. uvádí: „*Obec, která byla městem přede dnem 17. května 1954, je městem, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Předseda poslanecké sněmovny tak na žádost obce stanoví a zároveň určí den, kdy se obec stává městem.*“⁷ Pokud obec splní všechny dané formalities a plní všechny zákony, může být zapsána jako město na katastrální úřad.

3.1.3 Sídlo

Základní jednotkou osídlení je sídlo. Za sídlo se považuje každé obydlené místo včetně příslušných ploch, které jsou jeho obyvatelstvem bezprostředně využívány. V sídlech se pohybuje a shromažďuje obyvatelstvo, vykonává v nich ekonomickou i další činnost, a jsou proto místy reprodukce života společnosti. Vyznačují se velkou druhovou, velikostní i funkční rozmanitostí. Velká různorodost sídel, která v současném světě existuje, odráží především rozdílný způsob života jejich obyvatel. Rozlišujeme základní kategorie sídel – sídla venkovská a sídla městská.⁸

---

⁵ Majerová V.: Český venkov 2008 (Proměny venkova), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008 str. 22

⁶ Zákon 128/2000 Sb. o obcích, § 3 odst. 1

⁷ Zákon č. 234/2006 Sb. o obcích

⁸ Wokoun R., Mates P., Kadeřábková J. a kolektiv: Základy regionálních věd a veřejné správy, Plzeň, 2011

3.1.4 Městské sídlo

Pro městské sídlo je na rozdíl od venkovského sídla charakteristická jistá rozmanitost tvarových prvků, a to jak nárysových, tak i půdorysných, přičemž půdorys města bývá zpravidla soustředěný a více méně plánovitý a velmi často projevuje výraznou gradaci od periferie ke středu sídla. Z těchto charakteristik lze usoudit, že ve městech má obyvatelstvo podle povolání typicky komplexní složení, přičemž je zvláště charakteristický podíl obchodu, řemesel, volných povolání a politických a kulturních organizací.⁹

3.2 Venkov

V této kapitole bude vysvětlena definice venkova a jeho historie. Dále popsán venkovský region, venkovské sídlo a venkovská obec.

3.2.1 Definice venkova

Venkov je obecně charakterizován jako řídko osídlený prostor, ve kterém je hlavním znakem zemědělství. V odborné literatuře ale můžeme najít několik jiných definic venkova na základě různých kritérií a hledisek. Velký sociologický slovník definuje: „*Venkov je obydlenný prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem.*“¹⁰ Mimo jiné může mít venkov subjektivní vlastnosti, které můžeme vymezovat na základě vnímání lidí. Vnímání venkova v různých souvislostech vysvětlují pan Kučera a paní Kudlová, jako je například:¹¹

1. Venkov jako neměstský prostor – venkov je vymezován jako prostor mimo města, pro které je důležité kritérium počtu obyvatel, hustota zalidnění nebo ekonomické ukazatele.
2. Venkov jako prostor rekreace a odpočinku – tato funkce venkovu připadá až ve 20. století. Jedná se o dobu rozvoje turistiky a chalupaření.
3. Venkov jako krajina – jedná se o rozsáhlý prostor oproti stísněnému prostředí měst

⁹ Majerová V.: Český venkov 2008 (Proměny venkova), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008

¹⁰ Velký sociologický slovník, Karolinum Praha, 1996, str. 1 380

¹¹ Kučera Z., Kudlová S.: Vnímání venkova, Sborník příspěvků Venkov je náš svět, Český Krumlov 2006, str. 408-411

V současné době je však venkov vnímán ve spojení se zemědělstvím, ale na základě výsledků výzkumu, který provedla paní Maříková v kapitole „Obrazy venkova“ v knize „Český venkov 2006“, je venkov nadále vnímán ve spojení se zemědělstvím, ale také jako prostor, krajina, příroda a volnost.¹²

Dále význam slova venkov přibližuje například Jan Spousta: „*Co je to venkov? Zatímco v některých cizích jazycích odpovídající slovo svými kořeny a konotacemi zdůrazňuje spíše krajinu, rovinný prostor vhodný k zemědělství – například anglické landscape či francouzské campagne – má naše české slovo původní význam „vně“, rozumí se před hradbami, mimo město. Oba aspekty jsou pro sociologickou definici venkova podstatné: venkov se definuje jako zemědělská, rurální oblast mimo dosah větších měst, oblast obydlená poměrně řídko, avšak na druhou stranu hustěji než pustina zemědělsky již téměř nevyužitelných hor, pouští či močálů.*“¹³

3.2.2 Historický vývoj venkova

S venkovem je již od počátků spojen život člověka. Prvním osídlením byly osady, ze kterých se tvořily vesnice. Mezi hlavní zdroje obživy patřilo zemědělství a lov. V Evropě se na přelomu tisíciletí živilo zemědělstvím devět desetin obyvatel. V raném středověku o postavení evropského venkova cituje Seibt: „*O historii selských sídel víme méně než o sídlech městských, především však nemáme dostatek informací o starších, předkolonizačních sídelních formách. Víme, že v návaznosti na pozdně římskou tradici, jež se jistým způsobem podobala poměrům u barbarských národů – existovaly panské dvory a na nich závislí nájemci a že tyto panské dvory v 11. a 12. století zanikaly a byly nahrazovány jiným nájemním systémem. Ale nevíme tak úplně přesně, kde a jak nájemci a páni původně bydleli. Jinými slovy, historie vesnice nám ve spleti svých vývojových proudů není ještě dostatečně známa. Existovaly regiony s jednotlivými selskými dvory rozestými po krajině, a byly i jiné kraje, o nichž se dá říci alespoň to, že vesnice tam vznikaly teprve s kolonizací, jako výsledek plánování, jako hospodářská a právní společenství.*“¹⁴ Kolonizace na našem území probíhala již v období raně feudálním. Hlavním obdobím je však 13. století. Na této činnosti se podíleli panovník, feudálové a realizace byla za pomoci tzv. lokátorů. Za lokátory se považovali

¹² Majerová V.: Český venkov 2008 (Proměny venkova), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008, str. 15

¹³ Spousta, J.: Proměny venkova, <http://www.cdbrno.cz/ts/clanky/113/promeny-venkova/?PHPSESSID=3846>

¹⁴ Seibt F.: Lesk a bída středověku, Mladá Fronta Praha, 2000, str. 125

nájemci půdy, jejichž úkol byl zakládat nové vesnice. Po splnění tohoto úkolu byli odměněni výhodami či právy. Mezi výhody patřily například lán osvobozený od poplatků, dědičná rychta nebo svobodná krčma či mlýn. Prostý pracující lid také získával za těžkou odvedenou práci například osvobození od vrchnostenských platů a povinností.

Správním centrem byl v nejstarší historické době v Čechách knížecí dvůr. Vlastní správa podléhala knížecím hradům, kterých bylo zřejmě 20 a území bylo rozděleno na kraje. Od 14. století převážila správa vrchnostenská, s ní vznikaly menší správní celky – panství nebo dominia. Tato úprava přetrvala až do roku 1849.¹⁵

Na vznik a vývoj sídelní soustavy má vliv mnoho faktorů. Nejdůležitější je geografická poloha lokality či regionu. Hustěji jsou obydlené úrodné oblasti nížin oproti hornatým oblastem. Těžba nerostných surovin a novodobý rozvoj průmyslu a energetiky zanechal v sídelní struktuře velké změny. V průmyslových oblastech rostla města, vesnice zanikaly v důsledku těžby. Při západních hranicích vedl poválečný odsun německého obyvatelstva k vysídlení mnoha desítek sídel. V současné době se struktura sídel mění minimálně, převážně v důsledku suburbanizačních procesů v okolí větších měst, kdy se původně venkovské obce rozrůstají o nové čtvrti, často větší než sama obec.¹⁶

3.2.3 Venkovské regiony

Jako venkovský region se označuje oblast na základě určených kritérií. Nejvyužívanější metoda v EU hodnotí regiony podle podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích, které jsou pro tyto účely vymezeny danou maximální hustotou obyvatel, konkrétně počtem obyvatel na 1 km². Venkovský region se označuje jako funkční, administrativní region, který se člení podle stupně „venkovskosti“, vyjádřeno podílem obyvatelstva ve venkovských obcích.¹⁷

---

¹⁵ Majerová V.: Český venkov 2006 (Sociální mobilita a kvalita života venkovské populace), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2006, str. 103

¹⁶ Majerová V.: Český venkov 2008 (Proměny venkova), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008, str. 19

¹⁷ Čmejrek J.: Obce a regiony jako politický prostor, Praha, 2008, str. 28

Tabulka č. 1 – Podíl obyvatelstva venkovských regionů

Členění regionů	Počet obyvatel (v %)
Venkovský	50
Přechodný	15 - 50
Městský	méně než 15

Zdroj: Majerová V.: Český venkov 2008, str. 24

V České republice jsou nejvíce zastoupeny nevyhraněné regiony, které představují široké pásmo přechodu mezi regiony výrazně venkovskými a výrazně městskými. Z toho důvodu se rozčleňuje přechodné členění dále na převážně venkovské (37,5-50 % venkovského obyvatelstva), smíšené (25-37,5 % venkovského obyvatelstva) a převážně městské regiony (15-25 % venkovského obyvatelstva).¹⁸

3.2.4 Venkovské sídlo

Venkovské sídlo je označováno pro sídlištní jednotku ve venkovském prostoru. Z hlediska historie se jedná o seskupení obytných a hospodářských stavení, plnicích různé funkce.¹⁹ Pojem sídlo cituje například A. Slepíčka následovně: „*Venkovskými sídly rozumíme všechny prostorově oddělené sídelní útvary mimo města. Patří sem tedy samoty, malé skupiny domů (osady) i vesnice. Vesnice lze charakterizovat jako relativně kompaktní venkovská sídla, která charakterem zástavby, strukturou ploch intravilánu, velikostí staveb a jejich funkčním využitím a také skladbou obyvatelstva a jeho počtem (až do 2 000 až 5 000 obyvatel) nemají znaky města.*“²⁰

¹⁸ Majerová V.: Český venkov 2008 (Proměny venkova), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008, str. 24

¹⁹ Majerová V.: Český venkov 2008 (Proměny venkova), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008, str. 16

²⁰ Slepíčka A.: Venkov a/nebo město, Lidé/sídla/krajina, nakladatelství Svoboda Praha, 1981, str. 26

Rozdíl v počtu usedlostí se používá k oddělení velikostních kategorií venkovských sídel následovně:

Samota – „Jedná se o izolované obydlí, které má velký odstup od ostatních zemědělských usedlostí. Prostor mezi nimi (samotou a nejbližšími domy) však nesmí vyplňovat plochy příslušející k domu (dvůr, zahrady), ale musí být tvořen plochami jiného hospodářského využití (pole, les, louky).“

Víska – „Jedná se o seskupení 4-5 (v některých zemích až 20) usedlostí. Plošným rozvojem spojeným s výstavbou dalších domů se může rozrůstat ve vesnici, proto je pokládána za vývojově starší formu některých půdorysných typů vsí.“

Vesnice – „Je tvořena větším počtem zemědělských usedlostí. Větší vesnice mají zpravidla několik domů nezemědělského charakteru (škola, domy řemeslníků, kostel, hospoda aj.).“²¹

3.2.5 Venkovská obec

„Pokud jde o město a venkov, je nejpoužívanější typologie OECD založená na hustotě obyvatelstva v obci: je-li hustota menší než 100 obyvatel na km², je to obec venkovská.“²²

---

²¹ Kolektiv autorů: Úvod do regionálních věd a veřejné správy, Plzeň, 2004, str. 26

²² Majerová V.: Český venkov 2008 (Proměny venkova), Česká zemědělská univerzita v Praze, 2008, str. 51

3.3 Územní samospráva

Jedná se o prostorově vymezený funkční celek, který je nadán právem sám rozhodovat o svých záležitostech. V této kapitole bude rozčleněna územní struktura a orgány územní samosprávy České republiky.

3.3.1 Územní struktura

Regiony

Pojem slova region pochází z latinského slova regio, které se užívalo jako označení spravovaného kraje, ale také hranice či světové strany. Podle zákona č. 248/2000 Sb. se regionem rozumí: „*Územní celek, vymezený územními obvody krajů a obcí, jehož rozvoj může být podporován podle tohoto zákona.*“²³

Euro regiony a mikroregiony

Dalším typem regionů jsou euroregiony, které zajišťují různé formy přeshraniční spolupráce a teritoriálně mohou zahrnovat i značně rozsáhlé oblasti. Z hlediska velikosti i organizační struktury se člení regiony na venkovské mikroregiony, v nichž se spojují obce k realizaci společných projektů. Těmi jsou například vodovody, čističky odpadních vod, skládky, zajištění cestovního ruchu, budování cyklostezek. Častým důvodem zakládání mikroregionů je snaha obcí dosáhnout na finanční prostředky ze strukturálních fondů EU. Mikroregiony se někdy spojují do sdružení mikroregionů, které bývají skutečně rozsáhlé. Jejich organizační struktury mohou být volné, nicméně i tyto formace je třeba pokládat za regiony. Příkladem obrovského regionu je Severočeské sdružení obcí, do něhož vstoupilo 150 obcí včetně největších měst Ústeckého kraje. U mikroregionů a euroregionů nemusí být sdružení prioritní, naopak zatímco obce, kraje, regiony soudržnosti a regiony se soustředěnou podporou státu respektují administrativní členění státu na okresy a kraje.²⁴

---

²³ Zákon č. 248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje § 2

²⁴ Čmejrek J.: Obce a regiony jako politický prostor, Praha, 2008, str. 29

Kraje

Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích definuje kraj jako územní společenství občanů a veřejnosprávní korporaci. Kraji náleží právo na samosprávu, a to v rozsahu stanoveném zákonem a v souladu s potřebami kraje. Kraj vstupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost vyplývající z těchto vztahů. Kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Při plnění svých úkolů kraj chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech. Má vlastní majetek a hospodaří s ním samostatně za podmínek stanovených zákonem.²⁵

3.3.2 Orgány územní samosprávy v ČR

Orgány územní samosprávy obce je zastupitelstvo obce, rada obce a starosta. Orgány územní samosprávy jsou také zastupitelstvo kraje, rada kraje a hejtman. V následujících odstavcích si tyto orgány vysvětlíme.

Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je základním orgánem obecní samosprávy. Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, k němuž dojde ukončením hlasování. Počet členů zastupitelstva vychází z § 68 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, kde je uvedeno, že: „Zastupitelstvo obce při stanovení počtu členů zastupitelstva obce přihlédne zejména k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu.“²⁶ Člen zastupitelstva obce vykonává svůj mandát osobně a není přitom vázán žádnými příkazy. Funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí. Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo předkládat zastupitelstvu obce, radě obce, výborům a komisím návrhy na projednání, vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy, na předsedy výborů, na statutární orgány právnických osob, jejichž zakladatelem je obec, a na vedoucí příspěvkových organizací a organizačních složek, které obec založila nebo zřídila.

Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Je mu vyhrazeno schvalovat program rozvoje obce, schvalovat územní plán obce a regulační

---

²⁵ Čmejk J.: Obce a regiony jako politický prostor, Praha, 2008, str. 28

²⁶ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích § 68 odst. 1

plán, schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce, zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny, rozhodovat o založení nebo zrušení právnických osob apod.

K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce se schází podle potřeby, nejméně však jedenkrát za 3 měsíce, a to v územní obce. Zasedání zastupitelstva obce svolává a řídí starosta. Toto zasedání je veřejné. Obecní úřad informuje o datu a místu konání zastupitelstva obce. Informaci vyvěsí na úřední desce obecního úřadu nejméně 7 dní před zasedáním.²⁷

Tabulka č. 2 – Počet členů v zastupitelstvu obce

Počet obyvatel	Počet členů
do 500	5-15
od 500 do 3 000	7-15
od 3 000 do 10 000	11-25
od 10 000 do 50 000	15-35
od 50 000 do 150 000	25-45
nad 150 000	35-55

Zdroj: Čmejrek J.: Obce a regiony jako politický prostor

---

²⁷ Čmejrek J.: Obce a regiony jako politický prostor, Praha, 2008, str. 37

Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti, která je ze své činnosti odpovědná zastupitelstvu obce. Radu obce tvoří starosta, místostarosta či místostarostové a další členové rady volení z řad členů zastupitelstva obce. *„Počet členů rady obce je lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů, přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů.“*²⁸ Rada obce zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu a provádět rozpočtová opatření. Rada obce se schází podle potřeby, její schůze jsou neveřejné. Ze své schůze pořizují zápis, který podepisuje starosta spolu s místostarostou.²⁹

Starosta

Hlavním úkolem starosty obce je zastupování obce navenek. Starostu a místostarostu může vykonávat pouze občan České republiky. Pokud je starosta nepřítomen, je zastupován místostarostou. Volba starosty probíhá formou usnesení, v souladu s ustanovením § 87 zákona o obcích: *„K platnému usnesení zastupitelstva obce, rozhodnutí nebo volbě je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.“*³⁰ Mezi pravomoci starosty patří svolávání a řízení zasedání zastupitelstva obce a rady obce, jmenování a odvolávání tajemníka obecního úřadu, poskytování informací o činnosti obce veřejnosti, rozhodování záležitostí svěřených od rady obce, zařízení přezkoumání hospodaření obce za kalendářní rok a uzavírání a ukončování pracovního poměru se zaměstnanci obce.³¹

Obecní úřad

*„Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta.“*³² Obecní úřad plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo nebo rada obce a pomáhá jednotlivým komisím a výborům v jejich činnosti.

---

²⁸ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích § 99 odst. 3

²⁹ Čmejrek J.: Obce a regiony jako politický prostor, Praha, 2008, str. 38

³⁰ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích § 87

³¹ Čmejrek J.: Obce a regiony jako politický prostor, Praha, 2008 str. 39

³² Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích § 109 odst. 1

Zastupitelstvo kraje

Orgánem, který samostatně spravuje kraj, je zastupitelstvo. Po zvolení člena zastupitelstva je člen zastupitelstva na prvním zasedání povinen dle § 33 zákona č. 129/2000 Sb. o krajích složit slib tohoto znění: „*Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu kraje a jeho občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*“³³

Funkce člena zastupitelstva tvoří předkládat návrhy na projednání zastupitelstvu a dalším orgánům kraje, vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu a její jednotlivé členy, na výbory a vedoucí organizačních složek kraje. Členové zastupitelstva volí hejtmana a náměstka hejtmana. Zasedání zastupitelstva je veřejné.³⁴

Tabulka č. 3 – Počet členů v zastupitelstvu kraje

Počet obyvatel	Počet členů
do 600 000	45
od 600 000 do 900 000	55
nad 900 000	65

Zdroj: Čmejrek J.: Obce a regiony jako politický prostor

Rada kraje

„*Rada kraje je výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti. Při výkonu své působnosti odpovídá rada zastupitelstvu. Rada může rozhodovat ve věcech přenesené působnosti, jen stanoví-li tak zákon. Radu tvoří hejtman, náměstek hejtmana (náměstci hejtmana) a další členové rady, kteří jsou voleni z členů zastupitelstva.*“³⁵ Schůze rady jsou neveřejné.

³³ Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích § 33 odst. 2

³⁴ Provazníková R.: Financování měst, obcí a regionů, Praha, 2015, str. 30

³⁵ Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích § 57 odst. 1,2

Tabulka č. 4 – Počet členů rady kraje

Počet obyvatel	Počet členů
do 600 000	9
nad 600 000	11

Zdroj: § 57 odst. 1 zákon č. 129/2000 Sb. o krajích

Hejtman

Hejtman stejně jako starosta reprezentuje kraj navenek. Náměstek hejtmana zastupuje hejtmana v době jeho nepřítomnosti a oba jsou odpovědní za výkon své funkce zastupitelstvu. *„Hejtmana a náměstka hejtmana (náměstký hejtmana) volí zastupitelstvo z řad svých členů. Hejtman a náměstek hejtmana musí být občany České republiky. Odpovídají za výkon své funkce zastupitelstvu. Rada může ukládat úkoly hejtmanovi jen v rozsahu své působnosti.“*³⁶

Krajský úřad

Dalším orgánem kraje je krajský úřad, který plní úkoly, které mu uloží zastupitelstvo nebo rada kraje. Napomáhá činnosti výnorů a komisí a dále plní úkoly v přenesené působnosti, které nejsou svěřeny zastupitelstvu, radě nebo zvláštním orgánům. V čele krajského úřadu stojí ředitel, který je odpovědný hejtmanovi.³⁷

3.3.3 Financování územní samosprávy

Problematika financování územních samospráv se neustále vyvíjí, je to kontinuální a nepřetržitý proces, na který mají vliv jak ekonomické, tak politické a společenské změny. Význam financování je takový, že rozpočty územních samosprávných celků jsou nejpočetnější skupinou veřejných rozpočtů a významně se podílí na veřejných příjmech a výdajích. V této kapitole si vymežíme finanční systém, rozpočty a rozpočtový proces územní samosprávy. Dále upřesníme definici dotace a různé druhy dotací.

³⁶ Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích § 61 odst. 2

³⁷ Čmejk J.: Obce a regiony jako politický prostor, Praha, 2008, str. 45

Finanční systém

Stát i územní samospráva zabezpečuje nejdůležitější ekonomické úkoly a zabezpečování různých druhů veřejných statků (služeb). Ve svém hospodaření musí dodržovat fiskální disciplínu, které jsou v každé vyspělé zemi uzákoněny.

Fiskální pravidla zahrnují:

- a) Pravidla pro dosažení cílů stabilizační fiskální politiky státu
- b) Transparentní účetnictví a výkaznictví
- c) Hospodaření podle ročního rozpočtu, sestavování rozpočtové prognózy
- d) Požadavek dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu – běžná část rozpočtu, kapitálová část rozpočtu, celkové saldo rozpočtu nebo přebytkové hospodaření i v mimorozpočtových fondech
- e) Daňová omezení, omezená daňová pravomoc územní samosprávy
- f) Výdajová omezení, odpovědnost za krytí výdajů – restrikce zadlužení, regulace zadluženosti územní samosprávy, monitorování hospodaření územní samosprávy, možnost uvalení sankcí ze strany státu, přímá kontrola státem³⁸

Rozpočet

Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy. Soustřeďují se v nich veškeré příjmy, které obec získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě. Příjmy generované vlastní činností se používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy nebo prostřednictvím soukromého sektoru. Územní rozpočet je vytvářen, rozdělován a používán, stejně jako ostatní veřejné rozpočty v rozpočtové soustavě, s využitím nenávratného, neekvivalentního a nedobrovolného způsobu financování, který je typický pro všechny veřejné rozpočty. Rozpočet lze tedy chápat jako nástroj, který dává do souladu plánované příjmy a výdaje obce.³⁹

---

³⁸ Wokoun R., Mates P., Kadeřábková J. a kolektiv: Základy regionálních věd a veřejné správy, Plzeň, 2011

³⁹ Provazníková R.: Financování měst, obcí a regionů, Praha, 2015, str. 51

Rozpočet jako finanční plán

Další funkcí, kterou územní rozpočet jako nástroj finančního hospodaření plní, je jeho úloha finančního plánu, který by měl zajistit solventnost obce, a to tak, že připouští pouze výdaje obce, které jsou kryty. Mezi ně se řadí příjmy, které lze reálně očekávat, existujícími rezervami a půjčkami, které lze získat a splatit.

Při plánování příjmů a výdajů územních rozpočtů se setkáváme s tzv. rozpočtovým omezením. Tento problém je daný všem ekonomickým subjektům (obcím a krajům). Vyjadřuje, že snaha územních celků vytvořit dostatečný objem zdrojů na příjmové straně rozpočtu je často v konfliktu s financováním určitých záměrů a cílů na výdajové straně.

Mezi další funkce územních rozpočtů můžeme zařadit poskytování úplných informací o finanční situaci a o plánech obce, které slouží jako základ pro měření efektivnosti operací obce, stanovuje priority v rámci lokálních veřejných statků a služeb, které obec poskytuje, v rámci existujících zákonných norem rozhoduje o úrovni zdanění a výši poplatků, které budou vybírat během následujícího roku.

Z výše uvedených funkcí, které rozpočet plní, lze členit tři roviny rozpočtu.

Rozhodovací – „jde o rozhodování o tom, čeho chce územní celek dosáhnout. Provádí výběr umístění zdrojů mezi jednotlivé výdaje, tj. na různé druhy služeb, na investice apod.“

Řídící – „jde o alokaci zdrojů mezi jednotlivé organizační jednotky obce (kraje), tyto jednotky by měly disponovat dostatečnými prostředky (na mzdy, na vybavení, na budovy apod.) k zajištění požadovaných výstupů.“

Kontrolní – „legalizace toho, kolik finančních prostředků územní celek získá a vydá, a dále při stanovení toho, kdo může peníze vydávat, v jaké výši a na jaký účel.“⁴⁰

---

⁴⁰ Provazníková R.: Financování měst, obcí a regionů, Praha, 2015, str. 52, 53

Struktura územního rozpočtu

Rozpočet obce se rozděluje na dva typy rozpočtů. Na běžný rozpočet a rozpočet kapitálový.

Běžný rozpočet je bilance běžných příjmů a výdajů, z nichž většina se každoročně opakuje a vztahují se k danému rozpočtovému roku. Běžnými příjmy se financují neinvestiční (provozní) potřeby prostřednictvím běžných (neinvestičních) výdajů.

Tabulka č. 5 – Příjmy a výdaje běžného rozpočtu

Příjmy	Výdaje
uživatelské poplatky za služby	všeobecné veřejné služby
příjmy z pronájmu majetku	policie, hasiči, SOS složka
zisk z podnikání	vzdělání
svěřené daně	veřejné zdravotnictví
sdílené daně	komunální služby
správní poplatky	placené úroky
běžné dotace	běžné dotace jiným rozpočtům
přijaté dary	placené pokuty

Zdroj: Provazníková R.: Financování měst, obcí a regionů

Kapitálový rozpočet je rozpočet, na kterém zachycujeme jednorázové a neopakovatelné příjmy a výdaje. Vztahují se na financování investičních potřeb, které přesahují období jednoho rozpočtového roku.⁴¹

⁴¹ Provazníková R.: Financování měst, obcí a regionů, Praha, 2015, str. 62

Rozpočtový proces

Pod tímto procesem rozumíme souhrn činností, které jsou nezbytné k řízení hospodaření územního samosprávného celku v daném rozpočtovém období. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů neupravuje konkrétní souhrn činností, proto není rozpočtový proces u všech obcí stejný, ale některé zásady a fáze zůstávají stejné. V České republice se rozpočet sestavuje na jeden kalendářní rok. Rozpočtový proces je delší, trvá přibližně 1,5 až 2 roky. Jednotlivé fáze k sestavení rozpočtu lze rozdělit do následujících etap.

První etapou je analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období. Druhou etapou je sestavení návrhu rozpočtu. Sestavení návrhu rozpočtu provádí výkonný orgán obce, většinou finanční odbor. Podkladem pro sestavení je rozpočtový výhled. Návrh musí obsahovat konkrétní požadavky jednotlivých vedoucích odborů a zastupitelů. Po sestavení rozpočtového návrhu přichází třetí etapa, a to projednávání a schválení. Projednává se ve finančním výboru a v radě obce (kraje) výkonnými orgány. Schvalování rozpočtu je v pravomoci zastupitelstva. Schválený rozpočet je vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový. Schodek musí být pokryt finančními prostředky z minulých let nebo smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem nebo výnosem z prodeje majetku či dluhopisů. Rozpočet musí být reálný, pravdivý a úplný.

Čtvrtá etapa zahrnuje kontrolu plnění rozpočtu. To znamená vyhotovení přehledu o skutečném plnění a vypracování závěrečného účtu, který sestavují výkonné orgány (finanční odbor, rada). Územní samosprávný celek je povinen nechat přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok krajským úřadem nebo krajskému úřadu oznámit, že se rozhodl zadat přezkoumání auditorovi nebo auditorské společnosti. Každý subjekt musí zažádat příslušný krajský úřad o přezkoumání hospodaření do 30. června každého kalendářního roku. Zpráva o přezkoumání hospodaření obce či kraje za uplynulý rok je nezbytnou součástí projednání závěrečného účtu.

Závěrečným účtem a jeho přehledem o skutečném plnění a následnou kontrolou je etapou pátou. Je nutné, aby bylo členění příjmů a výdajů podrobné, aby bylo možné zhodnotit finanční hospodaření obce a jí zřízených právnických osob a hospodaření s jejich majetkem. Součástí zprávy k závěrečnému účtu by měla být analýza faktorů, které ovlivnily plnění příjmů a výdajů rozpočtu a návrh opatření, které by přispěly k jejich omezení.

Závěrečný účet by měl z hlediska přehlednosti obsahovat tabulky, komentáře a grafické znázornění. Poslední etapu tvoří aktualizace programu rozvoje a rozpočtového výhledu.⁴²

Dotace

Dotace jsou poskytovány z rozpočtu vyšší vládní úrovně nižším úrovním. Jednotlivé samosprávné jednotky nedostanou stejný objem daňových příjmů, který skutečně na svém území získaly. Je často dosažen sdílením daní. Některým zemím jsou dotace územním rozpočtům poskytovány přímo z ústředního rozpočtu. V jiných zemích jsou poskytovány prostřednictvím zvláštního fondu. Důležitou skutečností je také způsob uvolňování dotací v průběhu rozpočtového roku. Rozlišujeme dva typy dotací. Specifické účelové dotace a všeobecné neúčelové dotace.

Specifické účelové dotace

Specifické účelové dotace mohou vyžadovat od obcí spoluúčast na financování daných výdajů. Jsou poskytovány na předem stanovený účel a obec je zodpovědná poskytovateli za jejich užití ke konkrétnímu účelu. Účelové dotace jsou využívány na podporu financování sociálních, kulturních služeb, dopravy, údržbu silnic a vzdělávacích aktivit.

Dotace bez spoluúčasti jsou dotace, které představují pevnou částku, kterou vyšší vládní úroveň poskytne obci na předem určené statky a služby bez ohledu na to, jestli obec vynakládá ještě své finanční prostředky na danou službu. Výška dotace se vypočítá podle parametrů, které souvisejí se službou nebo statkem, na které se poskytuje. Vztahují se pro činnosti, které jsou prioritní pro ústřední vládu, ale málo prioritní pro územní samosprávu, dále na financování externalit. Tento způsob pomáhá k zabezpečování minimálního standardu služeb v celém státě.

Pokud má dotace formu určitého procentního podílu na celkové vynaložené částce, jedná se o dotace se spoluúčastí.⁴³

---

⁴² Provazníková R.: *Financování měst, obcí a regionů*, Praha, 2015, str. 63

⁴³ Provazníková R.: *Financování měst, obcí a regionů*, Praha, 2015, str. 63

Dotace pro obce

Dotace, o které může obec zažádat je velká škála. Vybrány jsou ty nejznámější, o které obce mohou usilovat. Mezi ně se řadí dotace financované ze strukturálních fondů Evropské unie, například dotace z fondu životního prostředí řízená Ministerstvem životního prostředí, program rozvoje venkova, řízený Ministerstvem zemědělství. Dotace z rozpočtu krajů a dotace z Ministerstva vnitra. Žádost mohou podat také o různé programy, například o program Cyklistické stezky a pruhy, program veřejného osvětlení a dotaci výsadba stromů.

3.4 Rozvoj venkova

„Rozvoj může být označován jako proces pozitivních změn, neboli zlepšení kvantitativních, ale zejména kvalitativních charakteristik dané oblasti. Za rozvojové věci lze považovat také aktivity směřující k udržení stávajícího stavu, kdy není třeba měnit fungující podněty. Místní samospráva usiluje o fungování a rozvíjení daného sídla, ale pečuje i o okolní stav krajiny. Důležitým znakem je přírodní, kulturní a historická charakteristika určité oblasti, která by měla být chráněna před hodnotou estetickou a přírodní. Projekt Synergie usiluje o vypracování strukturovaných souborů opatření a nástrojů podporujících rozvoj venkova.“⁴⁴

Z hlediska rozvojových dispozic a směřování rozvoje je důležité si rozlišit endogenní a exogenní faktory rozvoje. Endogenní faktory jsou aktivity uživatelů venkova a aktérů rozvoje. Například aktivita obyvatel, sociální sítě a migrace. Exogenní faktory představují rámec faktorů a nástrojů, které ovlivňují rozvoj venkova. Aktéři je nemohou bezprostředně ovlivňovat. Mezi tyto faktory a nástroje patří poloha obce, přírodní prostředí, legislativa, finanční systémy a nastavení centrálních rozvojových nástrojů. Aktéry rozvoje venkova můžeme chápat jako formalizované instituce či jednotlivce, kteří nějakým způsobem svými aktivitami vstupují do dění na venkově nebo kteří jsou součástí venkova. Aktéři jsou ochotni spolupracovat a podílet se na rozvoji venkova.⁴⁵

---

⁴⁴ Rozvoj venkova, <http://www.garep.cz/> [online]., str. 23 [cit. 2022-1-31]

Dostupné: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf

⁴⁵ Rozvoj venkova, <http://www.garep.cz/> [online]. [cit. 2022-1-31]

Dostupné: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf

Základní dělení aktérů, kteří mají určitou roli v rozvoji venkova, lze rozlišit z hlediska působnosti na lokální, regionální a národní.

Lokální úroveň – vliv na rozhodování má obec ve své samostatné působnosti, která spolupracuje s krajem, na jehož území se nachází, ohledně realizaci programu rozvoje kraje. Další vliv na rozvoj venkova mohou mít i obcí zřizované organizace a spolky, kterými jsou školy, zájmové, kulturní a sportovní organizace. Nejtypičtější spolupráce obcí v ČR je však dobrovolný svazek obcí. Vznikají pro územně ucelenou oblast vymezenou přirozenými historickými, technickými nebo přírodními hranicemi a důležitými pojíci prvky.

Regionální úroveň – v souvislosti se společnou zemědělskou politikou EU a rozvojem venkova je uskupení *místní akční skupina (MAS)* tzv. osy LEADER. Místní akční skupina rozvíjí princip partnerství z veřejného i soukromého sektoru působících v daném území. LEADER může přispět v rámci širšího rozvoje venkova k vytvoření nových pracovních míst mimo zemědělství a zastavit vyliďňování odlehlých oblastí.

Národní úroveň – aktéry v této úrovni není jednoduché vymezit. Národní úroveň je rozložena mezi Ministerstvo zemědělství ČR (MZe) a Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR), vliv však mají i další ministerstva.

Ministerstvo zemědělství je ústředním orgánem státní správy zejména pro oblast vodního hospodářství, ochrany vodních zdrojů a ochrany jakosti povrchových a podzemních vod, oblast zemědělství a pro potravinářský průmysl. Následovně ústředním orgánem pro správy lesů, myslivosti a rybářství, území národních parků.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR má vliv pouze k rozvoji venkova. Koordinuje Program obnovy venkova a soutěž Vesnice roku. Podpora z programu obnovy venkova je poskytována jako systémová investiční nebo neinvestiční dotace pro obce či registrované svazky obcí na realizaci akcí.⁴⁶

---

⁴⁶ Rozvoj venkova. <http://www.garep.cz/> [online]. [cit. 2022-1-31]
Dostupné: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf

Základní členění nástrojů rozvoje venkova

Nástroj rozvoje venkova může být definován jako pomůcky k výkonu, podpoře či nějaké činnosti. Z hlediska územního rozvoje lze nástroj chápat jako obecný pojem pro všechny prostředky, které napomáhají k dosažení rozvojových cílů daného území.

Nástroje koncepční – mezi tyto nástroje řadíme strategii, program a plán. Strategii lze definovat jako dlouhodobý koncepční dokument, který určuje základní linie rozvoje na dlouhé období. Program, který vychází ze strategie a navazuje na ni, je střednědobý dokument a ve střednědobém horizontu vytyčuje opatření, které bude subjekt realizovat, aby dosáhl strategických cílů. Plán lze charakterizovat jako krátkodobý dokument prováděcího charakteru, již se nejedná o strategický dokument. Jeho úkolem je konkretizovat vybraná opatření ve formě projektů nebo aktivit. Obsahuje harmonogram a způsob financování jednotlivých projektů a aktivit spolu s rámcovými rozpočty.⁴⁷

Programem rozvoje venkova České republiky na období 2014-2020, jež vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova ČR, bylo poskytnuto více než 96 miliard korun do českého zemědělství. Cílem programu byla obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím agroenvironmentálních opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladé generace do zemědělství a zvýšení hospodářského rozvoje.⁴⁸

Nástroje finanční – mezi tyto nástroje řadíme dotace. Dotace jsme již definovali v kapitole financování územní samosprávy, proto můžeme přejít k dělení dotací ve finančních nástrojů.

Prvními datacemi jsou dotace evropské. Nejvýznamnější evropský dotační program na podporu venkova a zemědělství, který v současné době existuje, se nazývá *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)*. Tento fond pro rozvoj venkova naplňuje výše zmíněný Program rozvoje venkova ČR na období 2014-2020. V rámci tohoto fondu EU je možno získat podporu pro široké spektrum činností, které se týkají přímo rozvoje venkova, ale také nepřímo venkovských oblastí.

---

⁴⁷ Rozvoj venkova. <http://www.garep.cz/> [online]. [cit. 2022-1-31]

Dostupné: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf

⁴⁸ Program rozvoje venkova. <https://www.szif.cz/cs> [online]. [cit. 2022-1-31]

Dostupné: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Druhým členěním jsou dotace národní, zastoupeny nástrojem *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)*. Tento fond byl založen na základě usnesení vlády České republiky v roce 1993. Jedná se o jeden z nejefektivnějších nástrojů českého zemědělství působící v rámci tzv. „národní pomoci“. Cílem podpory jsou investice do zemědělství a nákupy půdy.

Posledním členěním jsou dotace krajské. V roce 2004 došlo k převedení části kompetencí dotačního programu s názvem Program obnovy venkova z Ministerstva pro místní rozvoj na jednotlivé kraje. Tento program se v některých krajích přejmenoval na Program obnovy venkova kraje XY, který přímo navazuje na státní Program obnovy venkova a může mít mnoho dotačních titulů různého zaměření. Každý kraj si stanovuje své vlastní podmínky, pro možnost čerpání z tohoto dotačního titulu.⁴⁹

---

⁴⁹ Rozvoj venkova. <http://www.garep.cz/> [online]. [cit. 2022-1-31]
Dostupné: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf

4 Vlastní práce

V úvodu praktické části dojde k seznámení s vybraným venkovským sídlem, které bylo předmětem výzkumu této práce. Za pomoci místních kronik bude popsána poloha, historie a demografický vývoj vybrané venkovské obce. V další praktické části práce dojde k zaměření na vlastní výzkum, který byl proveden pomocí dotazníkového šetření, jehož hlavním cílem bylo zjistit názory od obyvatel Tmaň na jednotlivé otázky spojené s životem v této obci. Výsledky tohoto šetření budou následně zpracovány do jednotlivých tabulek a grafů.

4.1 Tmaň

Tmaň je venkovské sídlo, ležící na hranici Chráněné krajinné oblasti Český kras ve středočeském kraji, ve výšce 361 metrů nad mořem, přibližně 11 kilometrů od města Beroun. Obec je obklopena několika vrchy. Na severozápadě se nachází vrch Kotýz, za ním Zlatý kůň s vápencovými lomy a na východě vrch Kobyla a Oujezdec. K obci Tmaň patří osady Lounín a Slavíky, které jsou částmi obce a samoty Havlíčkův mlýn a hájovna u Křižatek.

Osada Lounín je vzdálena od Tmaň přibližně 1 kilometr, který byl až do roku 1960 samostatným správním subjektem. Osada Slavíky leží zhruba 2 kilometry severozápadně od Tmaň. První zmínka o této vsi je z roku 1590, kdy pod názvem „Wiska Slawiky“ patřila k tmaňské tvrzi. Základ osady, v níž je dnes pouhých sedm domů, tvořil dům s ovčínem, který v roce 1958 zanikl. Samota Havlíčkův Mlýn leží tři kilometry severovýchodně, pod masivem vápencových skal a Kotýzem. Podle názvu již víme, že se jedná o mlýn, jehož přítok tvoří Suchomastský potok. Nachází se zde 5 domů, z nichž nejrozsáhlejší je právě onen bývalý mlýn, který byl v provozu až do roku 1950. Samota Hájovna u Křižatek je vzdálena 2 kilometry.⁵⁰

Dle posledního výzkumu sčítání lidu, které se provádí v České republice jednou za deset let, připadá k datu 1.1.2021 a z výsledků tohoto výzkumu zde žije 1 247 obyvatel a průměrný věk v této obci je 40 let. Počet domů je 327.⁵¹

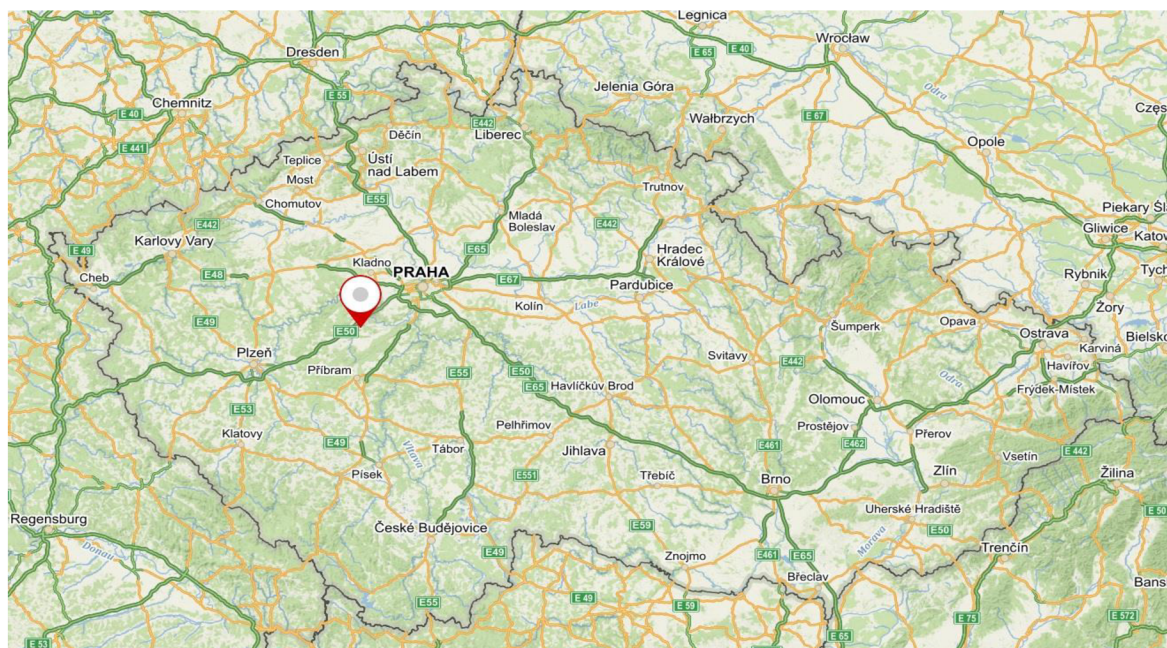
---

⁵⁰ Vysloužilová M.: Tmaň, Praha, 2010

⁵¹ Sčítání lidu 2021. <https://www.czso.cz/> [online]. [cit. 2022-1-31].

Dostupné: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vysledky-prvni>

Obrázek č. 1 – Poloha obce Tmaň

Zdroj: Poloha obce Tmaň. <https://mapy.cz/> [online]. [cit. 2022-2-1]. Dostupné:

<https://mapy.cz/zakladni?x=15.2226037&y=49.8656357&z=8&l=0&q=Tma%C5%88&source=muni&id=3644&ds=2>

Obec se skládá z několika částí. Nejstarší jsou Chaloupky, které leží na severním svahu, kde se nachází pouze rodinné domy. Směrem z Chaloupek jsou hospodářské budovy bývalého velkostatku, sladovna a lihovar, dále také zámek s parkem. Naproti bývalému velkostatku je Veský rybník. Za ním se nachází další část obce Ves, kde je základní škola a školka. Dále část obce Sídliště, nacházející se po obou stranách silnice, od školy směrem na východ. Tato část je obklopena bytovými domy a místním obchodem COOP. Dále se zde nachází kulturní dům s restaurací a obecní úřad. V budově obecního úřadu je pošta, místní knihovna, posilovna a kadeřnictví. Za kulturním domem stojí hasičská zbrojnice dobrovolných hasičů spolu s dětským hřištěm. Dále pečovatelský dům s lékařským střediskem, fotbalové hřiště TJ VČS a zakončena směrem na východ kostelem sv. Jiří spolu se hřbitovem. Pod kostelem se nachází čistička odpadních vod. Přibližně 1 kilometr od kostela dominuje Vápenka Čertovy schody. Po levé straně směrem na Beroun se nachází rodinné domy, kostel církve československé (Jiřího z Poděbrad), který je dominantou této obce. Na

západě obce je také sběrný dvůr pro místní obyvatele.⁵² V současné době je obec propojena výstavbou nových rodinných domů s částí Lounín.

Obrázek č. 2 – Letecký pohled na obec Tmaň

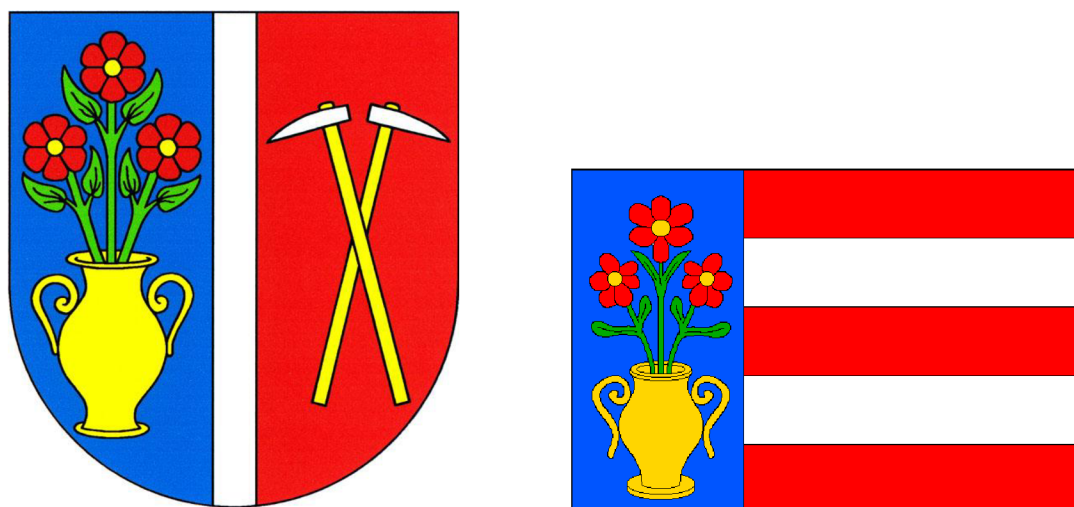
Zdroj: Letecký pohled na obec Tmaň. <https://mapy.cz/> [online]. [cit. 2022-2-1]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.0308446&y=49.9079684&z=15&l=0&base=ophoto&q=Tma%C5%88&source=muni&id=3644&ds=2>

Již od roku 1975 vlastní Tmaň i svůj znak, který ale nebyl používán, protože v té době Tmaň neměla statut města a proto nemohla získat souhlas k používání. Vytvořil ho malíř Karel Liška, byl inspirován rokem 1622, kdy obec byla zkonfiskována majitelům panství Trmalův z Toušic za účast v protihabsburském odboji. Tento rod měl ve znaku modrý štít a v něm zlatou nádobu se dvěma uchy, z níž vystupovaly růžové květy. Uprostřed štítu byl bílý pruh, který představoval vápenec, jenž byl pro obyvatele obce zdrojem obživy. Druhá půlka znaku zobrazuje náročnou lamařskou práci, v níž jsou v červeném poli dva křížem položené krumpáče. 18. prosince 2008 převzal rozhodnutí o udělení znaku i praporu starosta obce Antonín Plátěnka od tehdejšího předsedy Poslanecké sněmovny Václava Klause. Prapor je inspirován ze znaku, který byl již od roku 1975 zachován.⁵³

⁵² Vysloužilová M.: Tmaň, Praha, 2010

⁵³ Vysloužilová M.: Tmaň, Praha, 2010

Obrázek č. 3 – Znak a vlajka obce Tmaň

Zdroj: Znak a vlajka obce Tmaň. <https://cs.wikipedia.org/> [online]. [cit. 2022-2-1].

Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Tma%C5%88>

4.1.1 Historie Tmaně

První zmínka o Tmani pochází z roku 1170, kdy byla sídlem bratrů Havla a Budislava. Další, již podložená zpráva je z roku 1315. Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, tehdy se část obce Ves skládala z východní části, která patřila sakristiánům kostela Pražského, v níž byl kostel sv. Jiří, dále ze západní části, kde byla tvrz s dvorcem, v níž sídlili místní vladykové. Byla zde i pravděpodobně církevní škola, kostel a fara, která byla zřejmě ještě dřevěná a ve východní části byl dvůr a několik stavení místních sedláků. Ve zbytku vsi byly dřevěné domy nádeníků, kteří zde pracovali. V západní části, která byla majetkem vladyky, byla tvrz se dvorcem a několik statků bohatších poddaných, ale byli zde také dřevěné chatrče nejchudších obyvatel. Z bohatších poddaných byl vybrán nejvyšší představený obce – rychtář. Po několik desítek let není o Tmani jediná zpráva.

Po třicetileté válce byla obec doslova vyčištěna a k novému osídlení došlo až na konci 17. století. Dle matričních záznamů se dá usoudit, že ve Tmani vznikla první škola okolo roku 1741. Umístěna byla v chalupě krejčího Václava Boubína, který byl i zároveň prvním zdejším učitelem. V roce 1869 se uskutečnilo sčítání lidu, podle kterého žilo ve Tmani 519 lidí. Na přelomu 19. a 20. století žilo ve Tmani přibližně 665 lidí. Z hospodářských zvířat bylo napočítáno 267 hovězího dobytka, 37 koní, 71 koz a 35 vepřů. V roce 1883 byla zahájena

stavba nové školní budovy, která byla o rok později slavnostně otevřena a předána do užívání tmaňským dětem, ale i dětem z okolních obcí. V dubnu 1925 byl slavnostně položen základní kámen ke stavbě nového kostela Církve československé (husitské). Slavnostně byl pak otevřen 24. října 1926. V roce 1927 se dokončili práce vedení elektřiny a obec se poprvé rozsvítila.

Následovalo období světových válek, kdy při výkonu vojenské služby tragicky zahynuli dva občané Tmaň. Tmaní v noci z 15. na 16. března projela německá armáda, aniž by zastavila. Objeví se zde německo-české vyhlášky, kde bylo nabádáno ke klidu a pořádku. Při neuposlechnutí by jinak obyvatelům hrozily přísné tresty. Stejně jako v první válce začal být nedostatek potravin. To znamenalo zákaz volného prodeje a bylo nastoleno vázané hospodářství. Pro občany to znamenalo tzv. přidělování potravinových lístků.

V poválečném období přišla do Tmaň pěší jednotka sovětské armády, která zde zůstala přibližně dva týdny. Byla ustanovena nová rada národního výboru, kdy se muselo řešit zásobování obyvatel potravin a textilu, zajišťovat pracovní síly pro zemědělské práce.⁵⁴

Přibližováním do současnosti jsou od druhé poloviny 20. století evidovány události podrobněji. V následujících bodech je uveden chronologický rejstřík událostí v obci:

1953 – generální oprava školy

1958 – otevření prodejny „Jednota“, dětské poradny, pošty

1959 – instalace veřejného osvětlení

1960 – vznik čističky odpadních vod

1960 – přičlenění Lounína ke Tmani

1965 – vybudování vodní nádrže

1974 – tištění vlastního informačního časopisu

1982 – výstavba nového nákupního střediska, slavnostní otevření v roce 1985

1988 – oprava silnice do Lounína, uložení vodovodního a kanalizačního potrubí

1992 – vydání prvního čísla informačního časopisu OBZOR

1999 – zahájení stavby vodojemu a napájecích řádů

2000 – dokončení výstavby chodníků nad Veským rybníkem

2000 – rekonstrukce kostela sv. Jiří

2000 – připojení k internetové síti

2003 – konání prvního dobročinného plesu

---

⁵⁴ Horáček J.: Tmaňská čítanka VII. díl – Kapitoly z historie obce Tmaň, 2020, Tmaň

2004 – otevření dětského hřiště u hasičské zbrojnice
2004 – uveden do provozu dům s pečovatelskou službou
2004 – rekonstrukce hasičské zbrojnice
2005 – instalace kamerového systému
2006 – otevření zrekonstruovaného hřiště u školy
2007 – přístavba kulturního domu
2007 – nový rozhlas
2008 – rekonstrukce povrchu fotbalového hřiště
2008 – dokončení 3. etapy rekonstrukce chodníků v obci
2010 – přístavba mateřské školy
2015 – rekonstrukce základní školy
2018 – výstavba nového zázemí v areálu fotbalového hřiště
2020 – výstavba víceúčelového hřiště na Boru⁵⁵

Velkolom Čertovy schody

V těsné blízkosti Tmaň se nachází Vápenka Čertovy schody a širší vymezení je využito pro rok 1958, kdy začala výstavba 1. etapy Velkolomu Čertovy schody. Staré lomy byly budovány kolem báze 400 m.n.m., a nebylo možné je dále rozšiřovat. Těžba vápenců byla prováděna clonovými odstřely s milisekundovým odpalováním. V roce 1962 byl zbudován nový sklad trhavin s kapacitou 25 000 kg průmyslových trhavin, který je v provozu dodnes. V tomto roce překračuje roční těžba 1 mil. tun vápence a pracovalo zde 679 lidí. Těžba ve velkolomu se po celá 90. léta pohybuje mezi 1,2 až 1,6 mil. tun.⁵⁶ V současné době se Vápenka Čertovy schody řadí mezi nejmodernější vápenky v Evropě.

---

⁵⁵ Horáček J.: Tmaňská čítanka X. díl – Veřejná zasedání zastupitelstva obce Tmaň v letech 1990-2021, 2021, Tmaň

⁵⁶ Horáček J.: Tmaňská čítanka VII. díl – Kapitoly z historie obce Tmaň, 2020, Tmaň

4.1.2 Rozvoj obce

V současnosti bylo v roce 2021 postaveno vedle fotbalového hřiště multifunkční hřiště, které lze využívat i pro zimní sporty a multifunkční hřiště na Boru. Aktuálně byl navržen projekt na rekonstrukci starých hospodářských budov a zámečku u Veského rybníka. V budoucnu by se mělo jednat o domov pro seniory. Dokončila se také místní rekonstrukce bývalé hospody. Nahradila ji restaurace Kulturák, s možností využití prostor pro soukromé oslavy, která byla otevřena koncem roku 2021. Konečná cena ještě není spočítána, jelikož nadále probíhají drobné úpravy. Veškeré finanční prostředky byly poskytnuty z obecního rozpočtu. Rozpočty byly definovány v teoretické části a nyní bude rozvedeno, z čeho obec Tmaň přijímá peněžní prostředky, nebo naopak jaké má výdaje. Nejvyšší rozpočtové příjmy tvoří daňové příjmy, přijaté dotace, příjmy z místních poplatků obce, příjmy z bytového hospodářství, sběr a svoz komunálních odpadů. Mezi nejvyšší výdaje obce patří péče o vzhled obcí a veřejné zeleně, financování výkonu zastupitelstva obce a financování základní školy. V příloze jsou rozděleny rozpočtové příjmy a výdaje obce detailněji. Finanční zůstatky obce k datu 31.12.2020 činí zaokrouhleně 48 340 000,- Kč. Informace o zůstatcích ke konci roku 2021 ještě není veřejně přístupná.

Předměty rozvoje

Ve Tmani se ale vyskytují i jiné problémy, které by potřebovaly odstranit. Mezi ten největší se řadí silniční komunikace, ale také chodníky, které jsou v části obce Ves až po Veský rybník ve velmi špatném stavu. Ve staré zástavbě se také objevuje nevyhovující stav elektrického vedení, které už je staré a z důvodu bezpečnosti by mělo být opraveno, nebo i modernizováno, jako je v nové zástavbě, kde je elektrický proud veden v podzemí. Co se týče dětí, které chodí na 2. stupeň základní školy v Suchomastech a po skončení výuky nemají k dispozici navazující autobusový spoj, zvolí chůzi po hlavní silnici na Tmaň, která je poměrně frekventovaná. Z hlediska bezpečnosti se nejedná o vhodnou pěší trasu. Četnost autobusové dopravy ze Tmaně do města Berouna tvoří ve všedních dnech celkem patnáct spojů, přibližně každou hodinu. Poslední spoj odjíždí v 18:30. V sobotu a neděli jezdí pouze čtyři spoje, poslední spoj v 19:00 z města na Tmaň a směrem do Berouna v 19:30. Rekonstrukci by si také zasloužilo místní koupaliště, které by mohlo být využíváno v letních měsících pro děti.

4.2 Metodika výzkumu

Pro vypracování praktické části a ke zjištění dat byla vybrána kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Dotazník (kopie je přiložena v příloze na konci této práce) byl vypracován pro dospělé obyvatele obce Tmaň a jeho hlavním úkolem bylo zjištění názorů obyvatel ohledně spokojenosti či nespokojenosti života v obci. Dále také zjištění názorů obyvatel na jednotlivé oblasti v obci, se kterými jsou obyvatelé spokojeni nebo naopak na jakých oblastech by se mělo v budoucnu zapracovat a jaké problémy by měly být odstraněny. Otázky v dotazníku byly sestaveny tak, aby korespondovaly se životem v této obci a výsledné odpovědi ukázali co nejlepší představu o tom, v jakých oblastech by mělo dojít ke zlepšení aktuálního stavu.

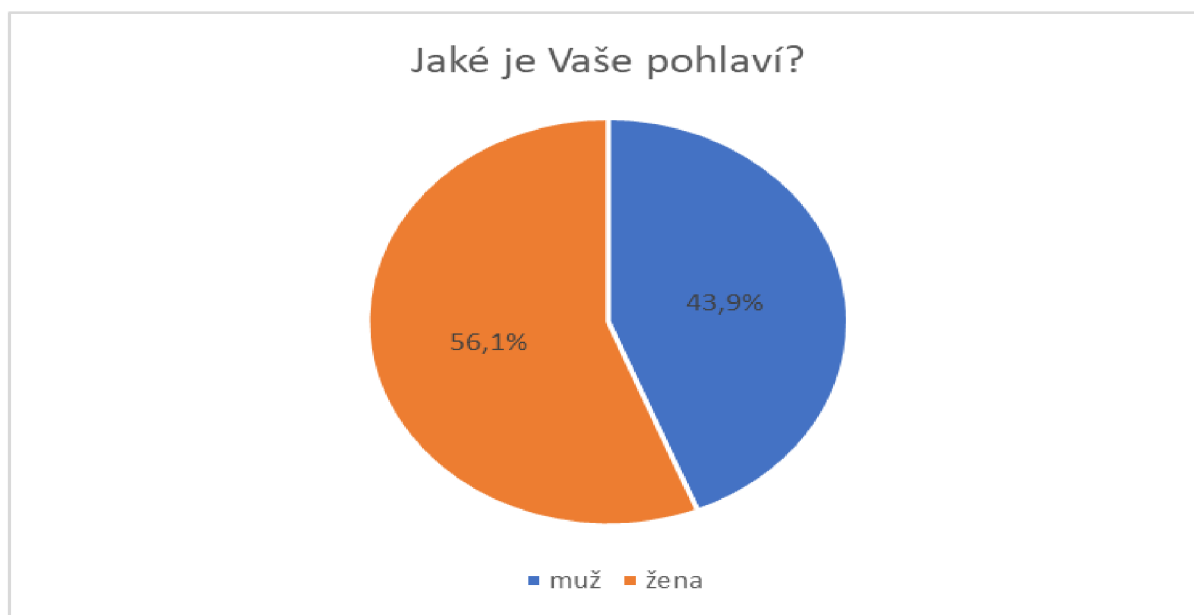
V úvodu dotazníku byl dotazovaný seznámen se základními informacemi týkajícími se tohoto výzkumu, se způsobem označování odpovědí zakroužkováním příslušného čísla dané odpovědi. Obsahoval také informaci, že se jedná o anonymní sběr dat, sloužící ke zjištění spokojenosti života v obci Tmaň, který bude použit jako podklad pro bakalářskou práci a pomocí výsledků budou navrženy možnosti, jak kvalitu života v obci zlepšit. Následnou část dotazníků tvořily otázky. Z počátku meritorní, které zjišťovaly údaje k tématu šetření a následně otázky analytické neboli identifikační, jenž sloužily ke třídění respondentů dle délky života ve Tmani, pohlaví a věku obyvatel. Toto šetření probíhalo v obci Tmaň v únoru 2022 a dotazníky byly osobně předány pomocí techniky náhodné procházky, kdy bylo rozdáno 115 dotazníků dospělým obyvatelům Tmaňe do 53 čísel popisných. Rozdání dotazníků bylo v každé druhé ulici a ve všech částí obce. Vyplněné dotazníky byly po určité době následně osobně vybrány.

Veškeré vybrané dotazníky byly poté pečlivě zkontrolovány a jejich výsledky byly zapsány do programu Microsoft Excel. Dotazníky, v nichž chyběly některé odpovědi, nebo byly nevhodně vyplněny, došlo k jejich vyřazení z celkové evidence. Hodnoty zapsané v programu Microsoft Excel byly následně zpracovány ve statistickém programu SPSS. Konečné výsledky z programu SPSS byly použity k vytvoření grafů a tabulek, shrnující četnost jednotlivých odpovědí.

4.3 Výsledky dotazníkového šetření

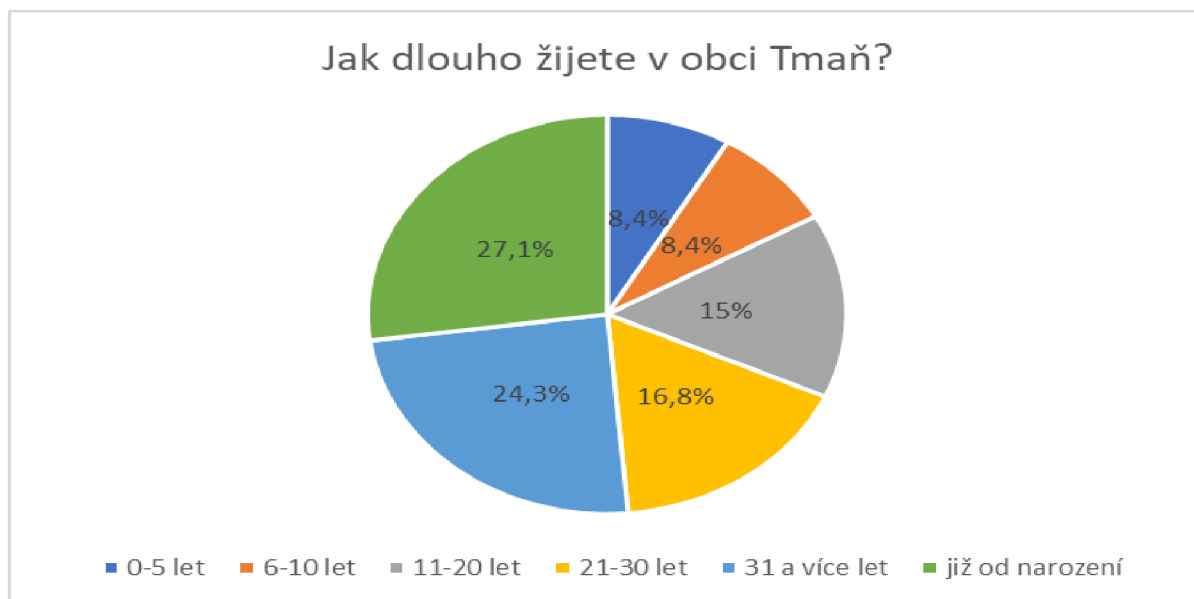
Celkově bylo rozdáno 115 dotazníků, z čehož u jednoho dotazníku nedošlo ke vrácení a sedm dotazníků bylo vyřazeno z evidence z důvodu nevhodného nebo nekompletního vyplnění. Z celkového počtu 115 tak vzniklo 107 odpovídajících správně vyplněných dotazníků. Na celkovém počtu dotazovaných se podílelo 60 žen (56,1 %) a 47 mužů (43,9 %).

Graf č. 1 - Pohlaví

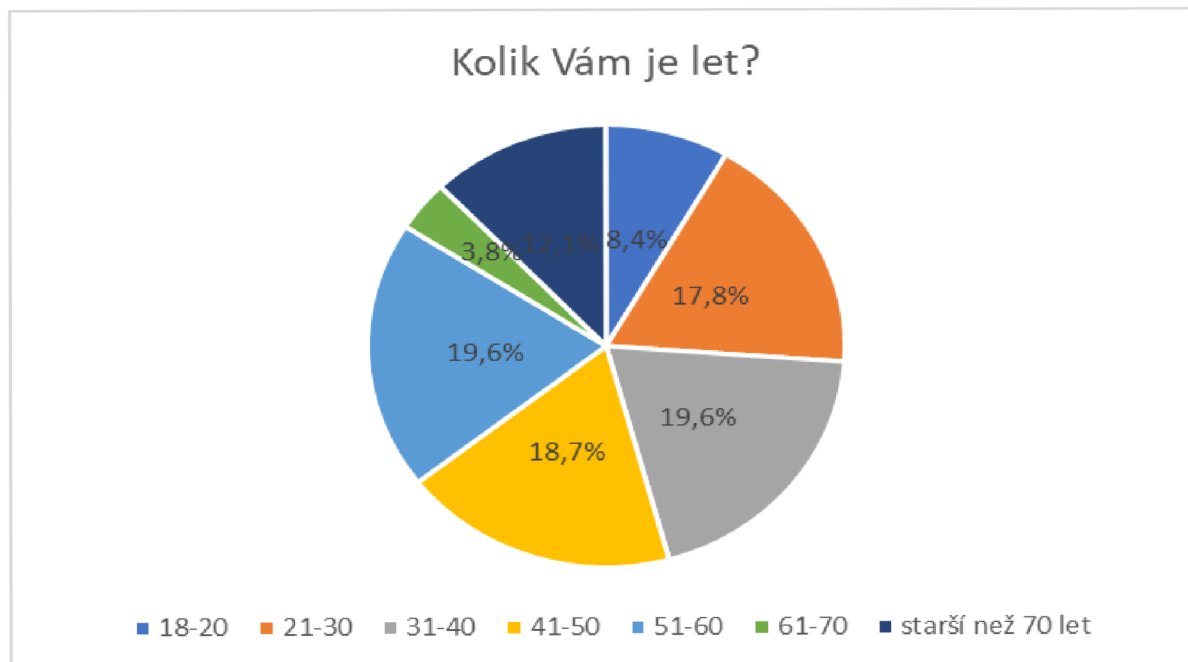
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 2 – Délka života obyvatel v obci Tmaň

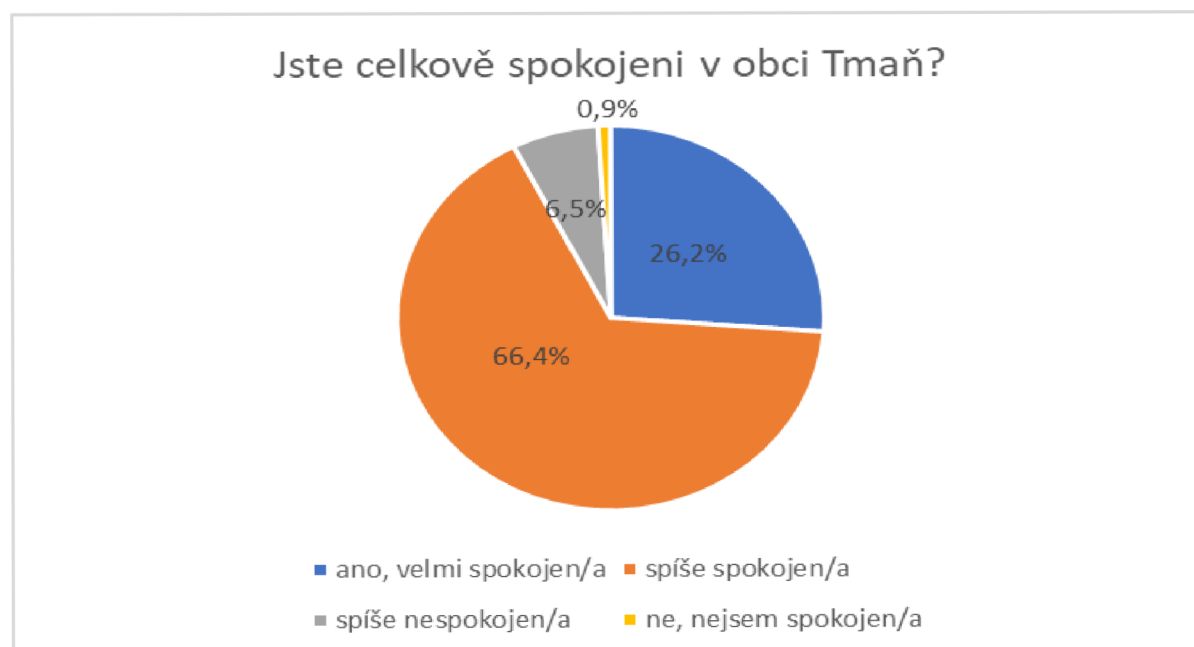
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 3 – Věk respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

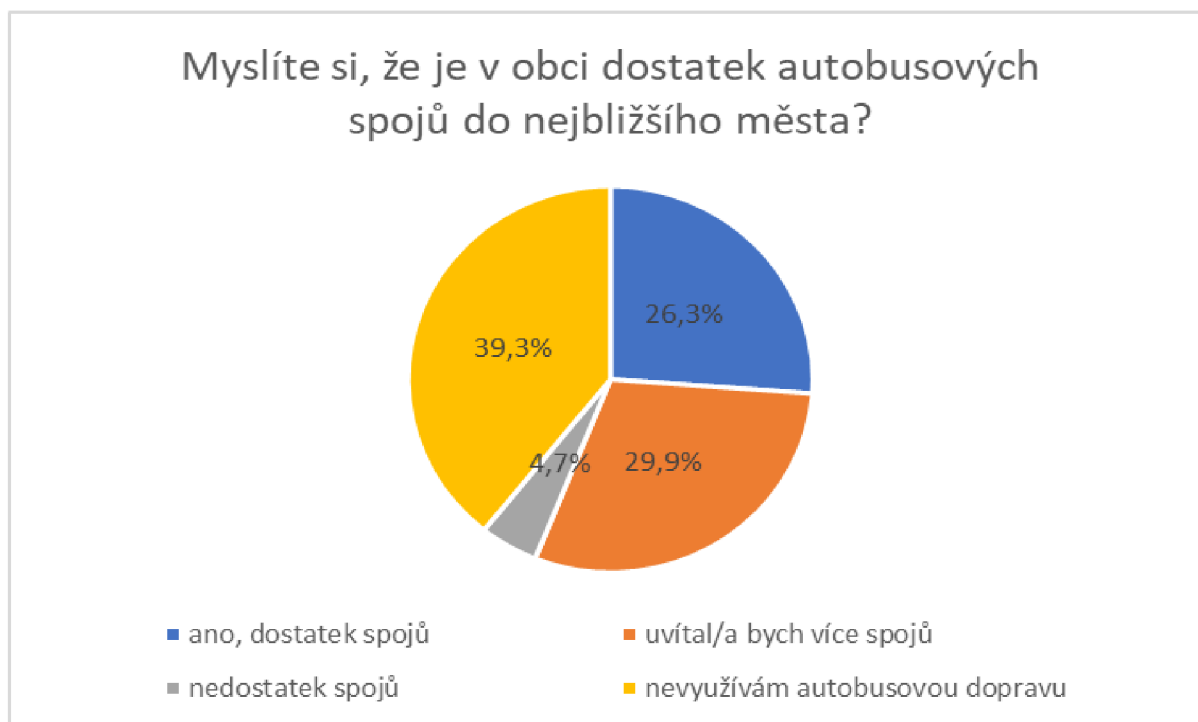
Graf č. 4 – Spokojenost života ve Tmaňi

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondent měl svou odpověď označit zakroužkováním příslušného čísla, odpovídající jeho odpovědi. Číslo 1 představovalo odpověď „ano, velmi spokojen/a“, číslo 2 „spíše spokojen/a, číslo 3 „spíše nespokojen/a“ a číslo 4 „ne, nejsem spokojen/a. Odpověď číslo 1, tedy že jsou velmi spokojeni v obci Tmaň, uvedlo 26,2 % obyvatel. Spíše spokojeno je 66,4 % obyvatel, spíše nespokojeno je 6,5 % obyvatel a pouze 0,9 % obyvatel je nespokojeno.

Graf č. 5 – Názor na četnost autobusových spojů

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výsledků grafu je viditelné, že 39,3 % respondentů autobusovou dopravu vůbec nevyžívá. Pro 26,3 % obyvatel je četnost autobusových spojů dostatečná a 29,9 % obyvatel by rádo uvítalo více spojů. Nespokojeno je 4,7 % obyvatel.

Tabulka č. 6 – Četnost autobusových spojů v závislosti na věk respondentů

Možnost	Věková kategorie							Celkem
	18-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	starší než 70 let	
Ano, dostatek spojů	1 11,1 %	6 31,6 %	2 9,5 %	2 10,0 %	10 47,6 %	2 50 %	5 38,5 %	28 26,2 %
Uvítal/a bych více spojů	8 88,9 %	6 31,6 %	4 19 %	6 30,0 %	6 28,6 %	0 0,0 %	2 15,4 %	32 29,9 %
Nedostatek spojů	0 0 %	0 0 %	2 9,5 %	1 5 %	1 4,8 %	0 0,0 %	1 7,7 %	5 4,7 %
Nevyužívám autobusovou dopravu	0 0 %	7 36,8 %	13 61,9 %	11 55,0 %	11 55,0 %	2 50,0 %	5 38,5 %	42 39,3 %
Celkem	9 100,0 %	19 100,0 %	21 100,0 %	20 100,0 %	21 100,0 %	4 100,0 %	13 100,0 %	107 100,0 %

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce můžeme sledovat závislost zvolených názorů na četnost autobusových spojů podle věků respondentů. Nejnižší věková skupina by ráda uvítala více spojů, to se dá přiklánět k nedostatku večerních spojů, kdy tato věková skupina cestuje do nejbližšího města například za zábavou. U věkové kategorie 21-30 let je procentuální shoda 31,6 % a to pro možnost dostatku spojů i přidání více spojů. U této skupiny lze přiklánět požadavek více spojů z důvodu například pracovní doby. V dalších věkových kategoriích dominuje nevyužívání autobusové dopravy, což je pochopitelné, že s automobilem je život na vesnici pohodlnější a ušetří spoustu času na cestách. Respondenti v důchodovém věku jsou spokojeni s autobusovou dopravou. To může být způsobeno díky jejich časové flexibilitě v důchodovém věku a investování času do nenavazujících spojů není až tak podstatné, malé procento by chtělo více spojů nebo ji vůbec nevyužívají. V celkovém počtu dotazovaných obyvatel bez ohledu na věk většina autobusovou dopravu nevyužívá (39,3 %), následný nejvyšší počet je pro zvýšení autobusových spojů.

Obyvatelé byli dotázáni, zda jsou spokojeni či nespokojeni s činností výkonného výboru obce. Respondent měl svou odpověď označit zakroužkováním příslušného čísla, odpovídající jeho odpovědi. Číslo 1 představovalo odpověď „ano, velmi spokojen/a“, číslo 2 „spíše spokojen/a, číslo 3 „spíše nespokojen/a“ a číslo 4 „ne, nejsem spokojen/a.

Graf č. 6 – Spokojenost s činností výkonného výboru obce

Zdroj: Vlastní zpracování

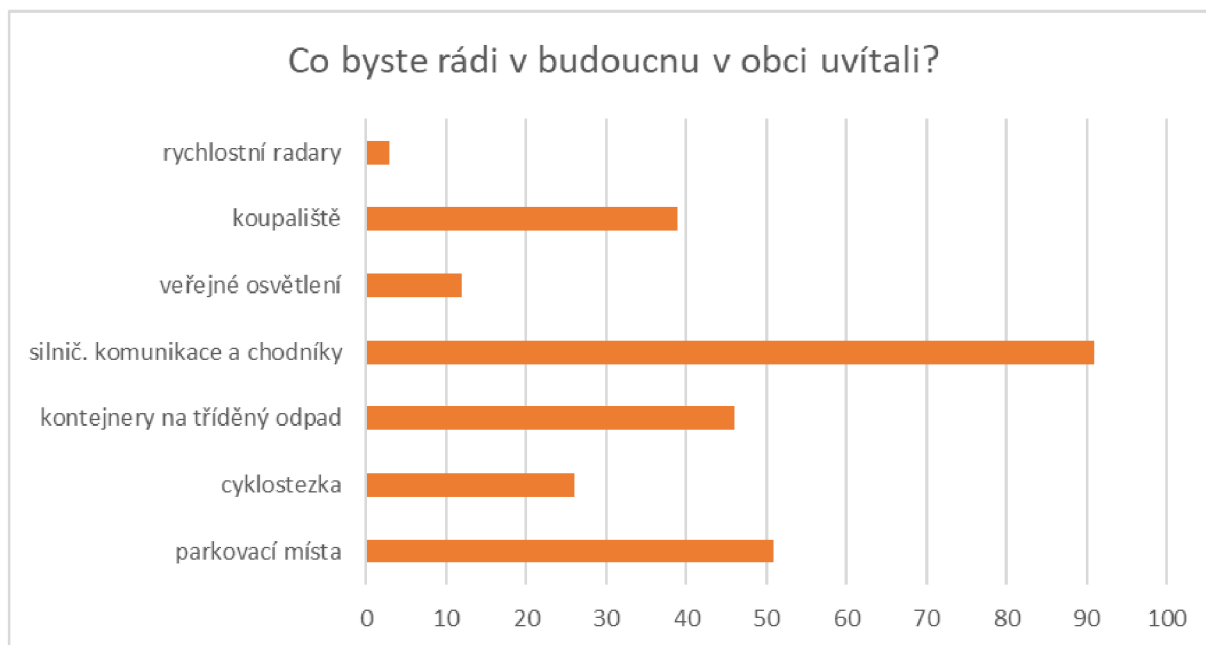
Z grafu lze usoudit, že většina obyvatel je spokojena. 8,4 % obyvatel je velmi spokojeno s činností výkonného výboru, 62,6 % obyvatel je spíše spokojena. Spíše nespokojeno je 24,3 % obyvatel a nespokojeno 4,7 %.

Protože se tato bakalářská práce zabývá rozvojem vybrané venkovské obce, měli obyvatelé označit z nabízených možností od jedné až po tři konkrétní oblasti, které by v obci v budoucnu rádi vylepšili. Dohromady měli na výběr ze sedmi možností. První možností bylo více parkovacích míst, vybudování cyklostezky, více kontejnerů na tříděný odpad nebo častější odvoz odpadu, další možností oprava místní komunikace a chodníků, dále modernizace veřejného osvětlení, nebo také koupaliště, které již ve vesnici je, ale není ve stavu, který je možný k jeho provozu a poslední možností zřízení dalších rychlostních radarů.

Jelikož v této otázce nebyl přesně stanoven počet odpovědí a dotazovaný mohl zvolit až tři možnosti, nedá se tedy určit, jaká možnost zastává určitou část. Dotazovaný mohl určit

pouze jednu možnost, dvě, nebo také všechny tři. Následný graf tedy určuje počet respondentů, kteří označili jednotlivé možnosti.

Graf č. 7 – Potřeby v budoucnosti podle obyvatel

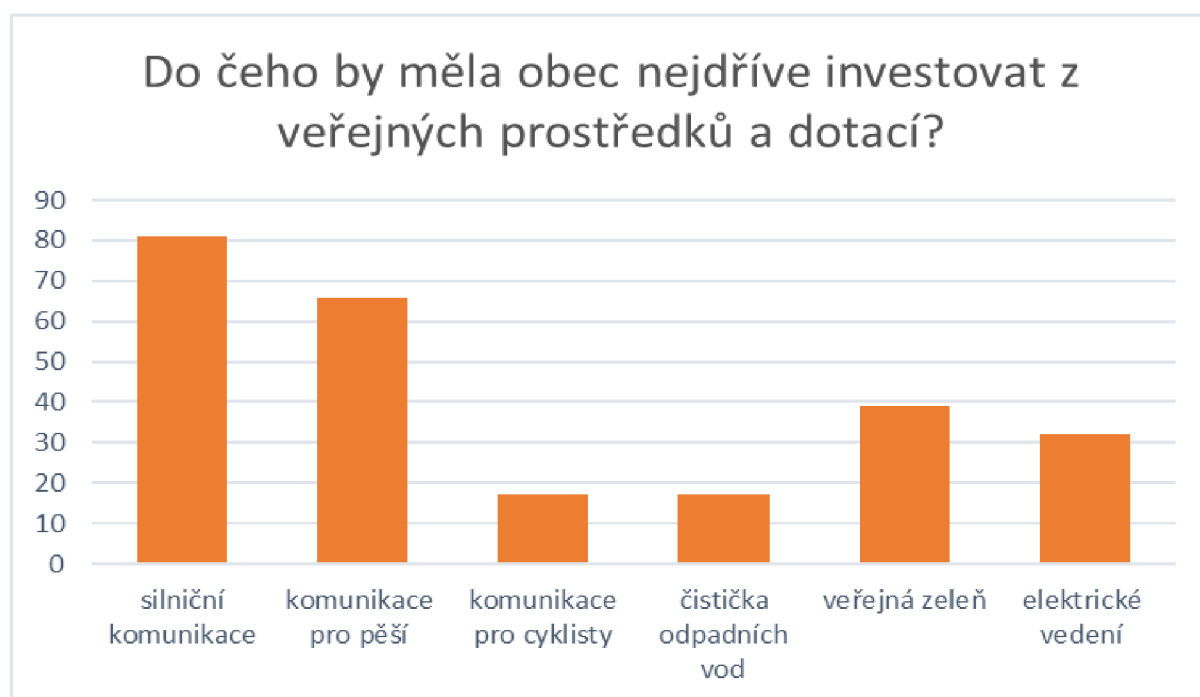
Zdroj: Vlastní zpracování

Dle výsledků je viditelné, že nejvíce obyvatel by si v budoucnu přála opravu silniční komunikace a chodníků. Počet odpovědí byl 91. Druhou žádanou možností je více parkovacích míst, kdy tuto možnost označilo 51 respondentů. 46 obyvatel by uvítalo více kontejnerů na tříděný odpad nebo častější odvoz. Možnost koupaliště, které by potřebovalo rekonstrukci a následně bylo dáno do provozu označilo 39 obyvatel, vybudování cyklostezky 26 obyvatel, modernizaci veřejného osvětlení 12 obyvatel a nejméně obyvatel označilo možnost rychlostních radarů a to 3, kdy dle tohoto výsledku lze usoudit, že je jich v obci dostatek.

U další otázky se dostáváme ke stejnému způsobu označování odpovědí a zpracování výsledků jako u té předchozí. Nabízené možnosti, do kterých by se mělo nejdříve investovat měli obyvatelé jako je silniční komunikace, komunikace pro pěší, komunikace pro cyklisty, rozšíření a rekonstrukce čističky odpadních vod, veřejná zeleň nebo modernizace elektrického vedení.

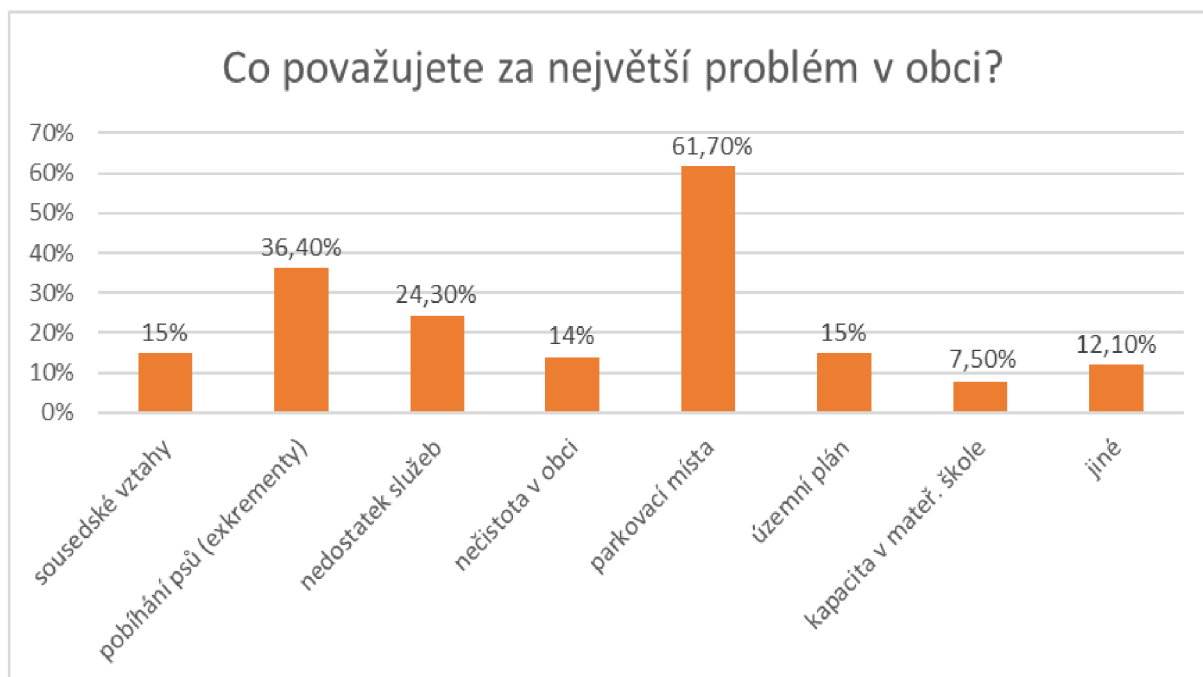
Graf č. 8 – Prioritní investice dle obyvatel

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledky ukazují, že prvotní investování by mělo být dle největšího počtu dotazovaných obyvatel poskytnuto na silniční komunikace, ale také pro komunikace pro pěší. Další vysokou prioritu představuje veřejná zeleň a elektrické vedení. Nižší prioritu zastupuje komunikace pro cyklisty a čistička odpadních vod.

Graf č. 9 – Problémy v obci

Zdroj: Vlastní zpracování

Za největší problém obyvatelé považují dle výsledků nedostatek parkovacích míst. Následuje pobíhání psů a nedostatek služeb, které označilo přes 20 % obyvatel. Pod 20 % obyvatel považuje za problém ostatní definované možnosti. Objevuje se zde i možnost jiné odpovědi, kterou označilo 13 obyvatel. Zde bylo uvedeno jako problém popíjení alkoholu na veřejnosti celkem dvakrát, špatné komunikace a absence nočních spojů také dvakrát a chybějící pytlíky v koši na exkrementy. Jeden respondent uvedl, že by si přál vybudovat chodník do vedlejší vesnice Suchomasty pro děti 2. stupně základní školy. Mezi další bylo uvedeno, málo kulturních akcí, nedostatek volnočasového využití dětí od 15 let, chybějící koncepce rozvoje, informovanost obyvatel a kamerový systém, jednání s vedením obce a chybějící referenda v obci. V návaznosti na nejvyšší procentuální počet odpovědí je vnímán problém nadměrného počtu automobilů.

Graf č. 10 – Kriminalita a vandalismus v obci

Zdroj: Vlastní zpracování

Pomocí grafu lze usoudit, že 40,2 % dotázaných je přesvědčeno, že se v obci kriminalita či vandalismus objevuje. Můžeme tak usoudit, že tyto respondenti mohou mít vlastní zkušenost s tímto problémem či se o tom pouze doslýchají. Stejných 40,2 % obyvatel o tomto problému neví a 19,6 % vůbec žádnou kriminalitu ani vandalismus neregistrují.

Nyní se dostáváme ke způsobu otázek, kdy oblasti k hodnocení byly vytvořeny pomocí tabulky a dotazovaní hodnotili zakroužkováním příslušného čísla, jako ve škole. Číslo 1 představuje odpověď „Velmi spokojen/a“, číslo 2 „Spíše spokojen/a“, číslo 3 „Průměrně spokojen/a“, číslo 4 „Spíše nespokojen/a“, číslo 5 „Nespokojen/a“ a číslo 6, pro ty, kteří službu nevyužívají.

V tabulce č. 7 otázka zněla: Jak jste spokojen/a s jednotlivými službami v obci?
V tabulce č. 8: Jakým způsobem hodnotíte úroveň společenských, sportovních či kulturních akcí? A v tabulce č. 9: Jak hodnotíte úroveň následujících oblastí v obci?

Tabulka č. 7 – Hodnocení jednotlivých služeb v obci

Oblast	Možnosti						Celkem
	1	2	3	4	5	6	
Mateřská škola	30,80%	20,60%	6,50%	1,90%	0,90%	39,30%	100,00%
Základní škola	22,40%	20,60%	12,10%	1,90%	2,80%	40,20%	100,00%
Obchody	16,80%	40,20%	26,20%	4,70%	3,70%	8,40%	100,00%
Pošta	26,20%	27,10%	22,45%	9,30%	2,80%	12,15%	100,00%
Lékařské středisko	12,10%	20,60%	19,65%	9,30%	8,40%	29,95%	100,00%
Technické služby	12,15%	40,25%	29,90%	3,70%	4,70%	9,30%	100,00%

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce můžeme vidět, že všechny oblasti jsou hodnoceny velmi kladně, průměrně je už vyšším počtem obyvatel ale hodnocena pošta, objevuje se i záporné hodnocení. Toto hodnocení může být způsobeno krátkou otevírací dobou nebo kvalitou služeb pošty, kdy ale za případné problémy pouze pobočka v obci nemusí být odpovědná. U lékařského střediska také 17 % obyvatel není spokojeno, to může být také způsobeno nízkým počtem ordinčních hodin.

Tabulka č. 8 – Hodnocení akcí v obci dle obyvatel Tmaně

Oblast	Možnosti						Celkem
	1	2	3	4	5	6	
Církevní události	9,30%	17,80%	15,00%	0,90%	0,00%	57,00%	100,00%
Dětský den	34,60%	28,00%	14,00%	2,80%	1,90%	18,70%	100,00%
Masopust	16,80%	21,50%	22,40%	1,90%	1,90%	35,50%	100,00%
Lampionový průvod	27,10%	26,20%	16,80%	2,80%	1,90%	25,20%	100,00%
Společenské plesy	25,20%	28,00%	13,10%	2,80%	1,90%	29,00%	100,00%

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejlepší akcí dle dotazovaných se stal dětský den, který využívá i nejvíce obyvatel. Naopak nejméně obyvatel se účastní na církevních událostí a masopustu. Jelikož se masopust koná v obci pouze několik let, je možné, že informace konání nebo průběh této akce není dostatečně prezentován. Zbytek akcí je velice kladně hodnoceno.

Tabulka č. 9 – Hodnocení úrovně oblastí v obci

Oblast	Možnosti					Celkem
	1	2	3	4	5	
Informovanost občanů	19,60%	40,20%	24,30%	10,30%	5,60%	100,00%
Kulturní akce v obci	15,90%	43,00%	29,90%	8,40%	2,80%	100,00%
Kontejnery na tříděný odpad	14,00%	34,60%	34,60%	10,30%	6,50%	100,00%
Silniční komunikace a chodníky	1,80%	4,70%	26,20%	35,50%	31,80%	100,00%
Čistota ovzduší	3,70%	42,10%	32,70%	13,10%	8,40%	100,00%
Parkovací místa	0,90%	9,30%	24,30%	37,45%	28,05%	100,00%
Sousedské vztahy	21,50%	36,45%	29,95%	6,50%	5,60%	100,00%
Bezpečnost	9,30%	44,90%	34,60%	6,50%	4,70%	100,00%

Zdroj: Vlastní zpracování

Nejhorší úroveň již z předem definovaných oblastí obsadila silniční komunikace a chodníky. V závěsu také parkovací místa, které už v minulých otázkách byly občany Tmaně považovány za problém. Když se podíváme na informování obyvatel například jako je odstávka elektřiny, vyhlášení kulturních akcí, nebo také událostech, které se v obci konají, mohl by se způsob informování zlepšit. S kulturními akcemi v obci jsou dotazovaní spokojeni. Přáli by si ale více kontejnerů na tříděný odpad nebo častější odvoz odpadu i bioodpadu. Čistota ovzduší bude průměrně hodnocena nejspíše z důvodu blízké Vápenky Čertovy schody, která kvalitu ovzduší nějakým způsobem určitě zhoršuje, občasný hluk z tohoto obrovského kolosu je také registrován. Sousedské vztahy jsou v obci velmi dobré, pouze jedinci vnímají opak. To se dá přisuzovat osobním problémům mezi sousedy, které mohly vzniknout. Občané se cítí v obci průměrně, to můžeme spojit s otázkou č. 7, kdy vandalismus a kriminalita byla respondenty v obci vnímána.

5 Výsledky a diskuze

V této kapitole budou shrnuty veškeré výsledky z dotazníkového šetření. Účastnilo se ho 107 dospělých obyvatel obce Tmaň, z toho 60 žen (56,1 %) a 47 mužů (43,9 %). Všechny věkové kategorie z vybraných možností byli obsazeny, což bylo cílem z hlediska odpovědí, aby byla dotázána každá věková skupina. Největší věkovou skupinu tvoří skupina 31-40 let (19,6 %) a skupina 51-60 let (19,6 %). V délce života stráveného v obci Tmaň převažují obyvatelé, které zde žijí již od narození, ale také respondenti, kteří tu žijí pouze pár let. Obyvatelé jsou dle výsledků celkově spokojeni v této obci, ale v několika oblastech by obec potřebovala prostor ke zlepšení.

Silniční komunikace

Jako největší problém v obci je označována silniční komunikace a chodníky. Opravu silniční komunikace a chodníků označilo 91 respondentů, tedy skoro většina. Nejhorší stav vozovky a chodníků se nachází v části Ves směrem k Veskému rybníku. Jelikož se v této části nachází mateřská škola a základní škola, měl by být tento problém co nejdříve odstraněn. Spojené s nevyhovujícím stavem vozovky jsou také nedostatečná parkovací místa, kdy největší problém nastává na sídlištích, kde počet automobilů je nadměrný a parkovacích míst nedostatek. Parkovací místa jako největší problém v obci označilo 61,70 % obyvatel. 26 respondentů by dále rádo uvítalo vybudování cyklostezky.

Návrh řešení

Řešením by bylo zažádání o dotaci z fondu obnovy venkova. Tato dotace však neumožňuje celé pokrytí, uznáno je pouze 85 % z celkových nákladů na opravu. Spoluúčast obce tvoří 15 %, kterou by obec dokázala vynaložit. Před bytovými jednotkami se nachází předzahrádky, které již několik let nejsou využívány a není o ně postaráno. Z toho důvodu by se jednalo o jedno z možných řešení a to zahrádky zrušit, při opravě místní komunikace rozšířit silniční komunikace a vytvořit tak místo nich nové parkovací místa. Po úpravě komunikace by mohly být vyřešeny další problémy, který byl v dotazníku uveden a to, že hlavní část obce je nehezká. Zde je právě stav místní komunikace nejhorší. Navazujeme na možnost vybudování cyklostezky, která by mohla být investována z Programu Cyklistické

stezky a pruhy, maximálně však do výše 85 % celkových uznatelných nákladů. Pro cyklostezku by bylo nejvhodnější umístění vedle hlavní silnice směrem do Suchomast. Vyřešil by se tak i problém dětí, kteří chodí ze školy po této silnici. Tato realizace není snadná, jelikož pozemek vedle silnice je využíván pro hospodářské účely a obec není jejím vlastníkem. Jediné řešení je odkup této části půdy.

Veřejná prostranství

V dotazníku označilo 39 (36,4 %) respondentů, že by obec měla nejdříve investovat z veřejných prostředků a dotací do veřejné zeleně. Pomocí dotace výsadby stromů, nebo čerpání dotace z Ministerstva životního prostředí, by mohlo dojít ke zvýšení veřejné zeleně a přispět tak i k lepšímu pohledu na část obce Ves. Část obce Ves je hlavní ulice v obci, ale je řazena mezi nehezkou část, z toho důvodu by se mělo na jejím estetickém vzhledu zapracovat. Toto je jedna z možných variant, jak tuto část zlepšit. Tato dotace lze v budoucnu využít i na rozšíření čističky odpadních vod, kterou označilo 17 (15,9 %) respondentů. Důvod, pro řešení tohoto problému může nastat dalším rozšiřováním územního plánu a výstavbou nových domů.

Rekonstrukci by také potřebovalo místní koupaliště, které se nachází za Veským rybníkem, které je ve stavu, kdy není možný jeho provoz. Výsledkem v dotazníkovém šetření je žádané 36,4 % občanů Tmaně. Rekonstrukce by mohla být provedena na bázi přírodního koupaliště, spolufinancované z dotace Ministerstva životního prostředí.

Odpady

Mezi další problém v obci je řazeno pobíhání psů a jejich exkrementy. Výsledkem šetření je z 36,40 % označen tento problém. Jelikož už obec speciální koše na exkrementy po obci zřízené má, dochází v něm k chybějícím pytlíkům. Bylo by vhodné na tento problém obecní zastupitelstvo upozornit, pokud domácího mazlíčka nemají, nemusí o tomto problému vůbec vědět. Bohužel za nepořádek po mazlíčcích obec nemůže, jedná se pouze o nezodpovědnost majitelů psů.

Odpadky a nečistota v obci, která se v obci také dle respondentů objevuje, by mohla být řešena dobrovolnou brigádou, například o víkendech. Tento problém vnímá 14 % obyvatel. Spokojenost s kontejnery na tříděný odpad není taková, jakou by si obyvatelé představovali. Celkem 43 % dotazovaných obyvatel označilo, že by v budoucnu rádi uvítali více kontejnerů na tříděný odpad nebo častější odvoz odpadu. Vyhrazených míst po obci pro

kontejnery je dostatek, ale potřeboval by se zajistit častější odvoz, o který se musí postarat zastupitelstvo obce.

Služby

Z hlediska úrovně služeb jsou obyvatelé spíše spokojeni. Menší zlepšení by mohlo být na straně pošty a lékařského střediska. Průměrně byla hodnocena pošta z 22,45 % a průměrně hodnoceno lékařské středisko z 19,65 %. Navýšení počtu otevíracích hodin, by přispělo k vyšší spokojenosti občanů.

V této době se obec potýkala s různými směry vandalismu a kriminality. Jednalo se například o ničení osobních automobilů, dokonce i krádež automobilu a nebezpečné neshody mezi obyvateli. Novou poskytovanou službou v obci, která by byla potřebná z důvodu převládajícího vandalismu a kriminality v obci, v krajních případech by mohla být také zřízena obecní policie, využívána i okolními vesnicemi. Zvýšil by se tak pocit bezpečí občanů, který byl hodnocen také průměrně z 34,60 %. Nyní by bylo vhodné navýšit počet kamer v obci, kde se tyto problémy vyskytují nebo mohou vyskytovat.

Veřejné osvětlení je v nové zástavbě zcela modernizované, ale o staré zástavbě tohle tvrzení potvrdit nemůžeme. 11,2 % obyvatel označilo možnost, že by uvítali modernizaci veřejného osvětlení. Lze na modernizaci využít program veřejného osvětlení, ale částka by nepokryla veškeré náklady. Elektrické vedení je v některých částech obce, především v nejstarší zástavbě ve velmi špatném stavu, ale oprava by byla z finančního hlediska velice nákladná. Tento problém vnímá 29,9 % respondentů. Dle výsledků se dá usoudit, že tuto odpověď označili právě obyvatelé, kteří žijí v těchto částech obce, kde je stav nejhorší. V tuto chvíli není k dispozici žádné řešení, než vyčkat, až budou k dispozici nevyužité finanční prostředky obce. Dočasná oprava by se měla týkat pouze tam, kde se jedná o havarijní nebo nebezpečný stav.

Doprava

Co se týče četnosti autobusové dopravy, je poměrně dostačující. Obyvatelé, kteří autobusovou dopravu nevyužívají je celkem 40 %. V prostoru k vyjádření obyvatel v dotazníku, kde mohli uvést svůj vlastní názor, byla registrována nespokojenost s nočními spoji, kdy poslední autobusový spoj odjíždí ze Tmaně v 18:30. Možností je pouze podání žádosti o přidání alespoň jednoho večerního spoje u místního dopravce.

6 Závěr

Na začátku této bakalářské práce byly definovány pojmy, které se k celé práci vztahují. Jednalo se o pojmy jako je venkov, venkovská sídla, rozvoj venkova či historický vývoj venkova. Následovaly termíny kraje, regiony a popis zastupitelstva obce. Nechyběly ani možnosti financování a dotace pro obce. Po vymezení pojmů následovala praktická část.

V praktické části bylo úvodem seznámení s vybraným venkovským sídlem. Venkovským sídlem se pro tuto práci stala obec Tmaň, která se stala předmětem dotazníkového šetření. Respondenty se stali občané Tmaň, kteří splňovali minimální hranici věku pro toto šetření. Minimální věk obyvatelstva byl osmnáct let a ke zjištění dat byla vybrána kvantitativní metoda dotazníkového šetření pomocí techniky náhodné procházky. Hlavní cíl tohoto výzkumu spočíval ohledně spokojenosti obyvatelstva života v této obci a názory na problémy, které jsou v obci vnímány. Konečné výsledky z průzkumu jsou zaznamenány pomocí grafů a tabulek v kapitole výsledky dotazníkového šetření. Shrnutí výsledků, vytyčení největších problémů obce a následně navržené možnosti, jak tyto problémy odstranit se nachází v kapitole výsledky a diskuze.

Z výsledků vyplývá celková spokojenost života obyvatel v obci Tmaň, ale i přesto se našli oblasti, na kterých je potřeba zapracovat. Mezi největší vnímaný problém jsou místní komunikace a chodníky, nedostatek parkovacích míst a pobíhání psů. U vlastní možnosti názoru byl vyzdvižen problém s absencí nočních spojů, chybějící pytlíky v koších na exkrementy a nepěkná hlavní ulice v obci.

V práci došlo k naplnění všech dílčích cílů a hlavní cílem bylo vytvoření návrhů na řešení problémy, které se ve venkovské obci vyskytují. Výsledky průzkumu budou poskytnuty místnímu osadnímu výboru obce jako podklad, se kterými oblastmi nejsou obyvatelé spokojeni a jakým směrem by se obec měla rozvíjet.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní zdroje

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-87197-00-4

HORÁČEK J.: *Tmaňská čítanka X. díl - Veřejná zasedání zastupitelstva obce Tmaň v letech 1990-2021*, Tmaň, 2021

HORÁČEK J.: *Tmaňská čítanka VII. díl – Knihy o Tmani*, Tmaň 2021

HORÁČEK J.: *Tmaňská čítanka VIII. Díl – Kapitoly z historie obce*, Tmaň, 2020

KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-80-5

MAJEROVÁ, Věra. *Český venkov 2006. Sociální mobilita a kvalita života venkovské populace*. Praha: Česká zemědělská univerzita 2006. ISBN 978-80-213-1631-7

MAJEROVÁ, Věra. *Česká venkov 2008. Proměny venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita 2008. ISBN 978-80-213-1991-0

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Vydavatelství Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0

VYSLOUŽILOVÁ, Markéta. *Tmaň*. Praha: Vydavatelství MAROLI 2010. ISBN 978-80-86453-32-3

WOKOUN, René; MATES, Pavel; KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9

7.2 Internetové zdroje

Letecký pohled na obec Tmaň. <https://mapy.cz/> [online], [cit. 2022-2-1] Dostupné z:

<https://mapy.cz/zakladni?x=14.0308446&y=49.9079684&z=15&l=0&base=ophoto&q=Tma%C5%88&source=muni&id=3644&ds=2>

Multifunkční hřiště Tmaň. <https://www.google.cz/?&bih=754&biw=1536&hl=cs> [online], [cit. 2022-3-5]

Dostupné z:

https://www.google.cz/search?q=hokojev%C3%A9+h%C5%99i%C5%A1t%C4%9B+Tma%C5%88&tbm=isch&ved=2ahUKEwj7tffw4rv2AhVFCuwKHd9kBKMQ2-cCegQIABAA&oq=hokojev%C3%A9+h%C5%99i%C5%A1t%C4%9B+Tma%C5%88&gs_lcp=CgNpbWcQA1AAWI0VYMMYaABwAHgAgAFWiAHZBZIBAjExmAEOAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=mw0qYrv8DcWUsAffyZGYCg&bih=754&biw=1536&hl=cs#imgrc=rOXBMEJ5QXMGM

Poloha Tmaň obce Tmaň. <https://mapy.cz/> [online], [cit. 2022-2-1] Dostupné:

<https://mapy.cz/zakladni?x=15.2226037&y=49.8656357&z=8&l=0&q=Tma%C5%88&source=muni&id=3644&ds=2>

Program rozvoje venkova v období 2014-2020. <https://www.szif.cz/cs> [online],

[cit. 2022-1-31] Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Restaurace Kulturák. <https://www.google.cz/?&bih=754&biw=1536&hl=cs> [online],

[cit. 2022-3-5] Dostupné z:

https://www.google.cz/search?q=restaurace+tma%C5%88&tbm=isch&ved=2ahUKEwjKssP-4rv2AhX88eAKHVE_CU8Q2-cCegQIABAA&oq=restaurace+tma%C5%88&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQGD0ICAAQsQM0gweE6CAgAEIAEELEDOgUIABCABD0ECAAQQzoFCAAQsQM6BggAEAgQHICdCFivT2C0VGgCcAB4AIABRogBpAiSAQIxOJgBAKABAaoBC2d3cy13aXotaW1nsAEAwAEB&sclient=img&ei=tw0qYor7LPzjgwfR_qT4BA&bih=754&biw=1536&hl=cs#imgrc=pYEekyGRgdkT2M

Rozvoj venkova a aktéři. <http://www.garep.cz/> [online], [cit. 2022-1-31]

Dostupné z: http://www.garep.cz/wp-content/uploads/2013/03/Synergie_Akteri.pdf

Sčítání lidu 2021. <https://www.czso.cz/> [online], [cit. 2022-1-31]

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/vysledky-prvni>

Zákon 128/2000 Sb. o obcích. [online], [cit. 2021-8-20]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zákon č. 234/2006 Sb. o obcích. [online], [cit. 2021-8-20]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-234>

Zákon č. 248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje. [online], [cit. 2021-8-20]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-248>

Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích. [online], [cit. 2021-8-20]

Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>

8 Přílohy

8.1 Tabulka

Tabulka č. 10– Příjmy a výdaje obce

I. ROZPOČTOVÉ PŘÍJMY	II. ROZPOČTOVÉ VÝDAJE
Položka	Položka
Daňové příjmy	Silnice
Pěstební činnost	Pitná voda
Rybářství	Základní škola
Ostatní záležitosti sděl. prostředků	Škola v přírodě
Zájmová činnost v kultuře	Činnosti knihovnické
Využití volného času dětí a mládeže	Ostatní záležitosti kultury
Bytové hospodářství	Zachování a obnova kulturních památek
Nebytové hospodářství	Rozhlas a televize
Pohřebnictví	Ostatní záležitosti sdělovacích prostředků
Komunální služby a územní rozvoj	Zájmová činnost v kultuře
Sběr a svoz komunálních odpadů	Záležitosti kultury
Činnost místní správy	Ostatní tělovýchovná činnost
Obecné příjmy a výdaje z fin. operací	Využití volného času dětí a mládeže
Dotace	Zájmová činnost a rekreace
	– dotace spolkům
	Ústavní péče
	- dotace Domova důchodců Zdice
	Pěstební činnost
	Podpora individuální bytové výstavby
	Bytové hospodářství
	Nebytové hospodářství
	Komunální služby a územní rozvoj
	Veřejné osvětlení
	Sběr a svoz nebezpečných odpadů
	Sběr a svoz komunálních odpadů
	Sběr a svoz ostatních odpadů
	Využívání a zneškodňování odpadů
	Ochrana druhů a stanovišť
	Péče o vzhled obcí a veřejná zeleň
	Ochrana obyvatelstva
	Ostatní správa v oblasti krizového řízení
	Požární ochrana – dobrovolná část
	Zastupitelstva obcí
	Činnost místní správy

Zdroj: Horáček J.: Tmaňská čítanka X. díl - Veřejná zasedání zastupitelstva obce Tmaň v letech 1990-2021, Tmaň, 2021

8.2 Obrázky

Obrázek č. 4 – Restaurace Kulturák

Zdroj: Restaurace Kulturák. <https://www.google.cz/?&bih=754&biw=1536&hl=cs> [online]. [cit. 2022-3-5].

Dostupné z:

https://www.google.cz/search?q=restaurace+tma%C5%88&tbm=isch&ved=2ahUKEwjKssP-4rv2AhX88eAKHVE_CU8Q2-cCegQIABAA&oq=restaurace+tma%C5%88&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQGD0ICAAQsQM6BggAEAgQHICdCFivT2C0VGgCcAB4AIABRogBpAiSAQIxOJgBAKABAoBC2d3cy13aXotaW1nsAEAwAEB&sclient=img&ei=tw0qYor7LPzjgwfR_qT4BA&bih=754&biw=1536&hl=cs#imgrc=pYEekygRgdkT2M

Obrázek č. 5 – Nové multifunkční hřiště na Boru

Zdroj: Multifunkční hřiště Tmaň. <https://www.google.cz/?&bih=754&biw=1536&hl=cs> [online]. [cit. 2022-3-5].

Dostupné z:

https://www.google.cz/search?q=hokojev%C3%A9+h%C5%99i%C5%A1t%C4%9B+Tma%C5%88&tbm=isch&ved=2ahUKEwj7tffw4rv2AhVFCuwKHd9kBKMQ2-cCegQIABAA&oq=hokojev%C3%A9+h%C5%99i%C5%A1t%C4%9B+Tma%C5%88&gs_lcp=CgNpbWcQA1AAWI0VYMMYaABwAHgAgAFWiAHZBZIBAjExmAEOAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&sclient=img&ei=mw0qYrv8DcWUsAffyZGYCg&bih=754&biw=1536&hl=cs#imgrc=rOXBMEJ5QXMGM

8.3 Dotazník

Spokojenost se životem v Tmani

Vážení spoluobčané,

ráda bych Vás tímto požádala o vyplnění následujícího dotazníku, který je zaměřen na otázky z oblasti spokojenosti a kvality života v této obci, ale také vlastní názor obyvatel. Dotazník je určen pro dospělé obyvatele obce a slouží jako podklad pro výzkum k mé bakalářské práci na téma „Možnosti rozvoje vybrané venkovské obce“. Dotazník je zcela anonymní a údaje budou použity pro vyhodnocení mého průzkumu.

Vyplnění Vám zabere pár minut a svou odpověď prosím označte zakroužkováním příslušného čísla.

Předem Vám velice děkuji za vyplnění dotazníku a čas, který jste mu vynaložili.

Nikola Foltýnová, studentka České zemědělské univerzity v Praze.

1. Jste celkově spokojeni v obci Tmaň?

- 1) ano, velmi spokojen/a
- 2) spíše spokojen/a
- 3) spíše nespokojen/a
- 4) ne, nejsem spokojen/a

2. Myslíte si, že je v obci dostatek autobusových spojů do nejbližšího města? (Králov Dvůr, Beroun)

- 1) ano, dostatek spojů
- 2) uvítal/a bych více spojů
- 3) nedostatek spojů
- 4) nevyužívám autobusovou dopravu

3. Jak jste spokojeni s činností výkonného výboru obce?

- 1) velmi spokojen/a
- 2) spíše spokojen/a
- 3) spíše nespokojen/a
- 4) nespokojen/a

4. Co byste rádi v budoucnu v obci uvítali? (zakroužkujte maximálně 3 odpovědi)

- 1) více parkovacích míst
- 2) cyklostezka
- 3) více kontejnerů na tříděný odpad nebo častější odvoz odpadu
- 4) oprava silniční komunikace a chodníků
- 5) modernizace veřejného osvětlení
- 6) koupaliště
- 7) rychlostní radary

5. Do čeho by měla obec nejdříve investovat z veřejných prostředků a dotací?

(zakroužkujte maximálně 3 odpovědi)

- 1) silniční komunikace
- 2) komunikace pro pěší
- 3) komunikace pro cyklisty
- 4) rozšíření a rekonstrukce čističky odpadních vod
- 5) veřejná zeleň
- 6) modernizace elektrického vedení

6. Co považujete za největší problém v obci?

(zakroužkujte maximálně 3 odpovědi)

- 1) sousedské vztahy
- 2) pobíhání psů (exkrementy)
- 3) nedostatek služeb
- 4) nečistota v obci
- 5) nedostatek parkovacích míst
- 6) nedostatečný územní plán
- 7) nedostatečná kapacita v mateřské škole
- 8) jiné: .....

7. Myslíte si, že má obec problém s kriminalitou nebo vandalismem?

- 1) ano
- 2) nevím o tom
- 3) ne

8. Jak jste spokojen/a s jednotlivými službami v obci?

(zakroužkujte u každé oblasti jedno číslo vyhovující vaší odpovědi: 1- Velmi spokojen/a, 2- Spíše spokojen/a, 3- Průměrně spokojen/a, 4- Spíše nespokojen/a, 5- Nespokojen/a, 6- Nevím, službu nevyužívám)

a) mateřská školka	1	2	3	4	5	6
b) základní škola	1	2	3	4	5	6
c) obchody	1	2	3	4	5	6
d) pošta	1	2	3	4	5	6
e) lékařské středisko	1	2	3	4	5	6
f) technické služby	1	2	3	4	5	6

9. Jakým způsobem hodnotíte úroveň společenských, sportovních či kulturních akcí?

(zakroužkujte u každé oblasti jedno číslo vyhovující vaší odpovědi: 1- Velmi spokojen/a, 2- Spíše spokojen/a, 3- Průměrně spokojen/a, 4- Spíše nespokojen/a, 5- Nespokojen/a, 6- Nemohu posoudit)

a) církevní události	1	2	3	4	5	6
b) dětský den	1	2	3	4	5	6
c) masopust	1	2	3	4	5	6
d) lampionový průvod	1	2	3	4	5	6
e) společenské plesy	1	2	3	4	5	6

10. Jak hodnotíte úroveň následujících oblastí v obci?

(zakroužkujte u každé oblasti jedno číslo vyhovující vaší odpovědi: 1- Velmi spokojen/a, 2- Spíše spokojen/a, 3- Průměrně spokojen/a, 4- Spíše nespokojen/a, 5- Nespokojen/a)

a) informovanost občanů (odstávka elektřiny atd..)	1	2	3	4	5
b) kulturní akce v obci	1	2	3	4	5
c) kontejnery na tříděný odpad, bioodpad	1	2	3	4	5
d) silniční komunikace a chodníky	1	2	3	4	5
e) čistota ovzduší	1	2	3	4	5
f) parkovací místa	1	2	3	4	5
g) sousedské vztahy	1	2	3	4	5
h) bezpečnost	1	2	3	4	5

11. Jak dlouho žijete v obci Tmaň?

(zakroužkujte svou odpověď)

- 1) 0-5 let
- 2) 6-10 let
- 3) 11-20 let
- 4) 21-30 let
- 5) 31 a více let
- 6) již od narození

12. Kolik Vám je let?

- 1) 18-20 let
- 2) 21-30 let
- 3) 31-40 let
- 4) 41-50 let
- 5) 51-60 let
- 6) 61-70 let
- 7) starší než 70 let

13. Jaké je vaše pohlaví?

- 1) muž
- 2) žena

Závěrem Vám ještě jednou děkuji za čas, který jste využili k vyplnění tohoto dotazníku a poskytlí tak potřebná data k dokončení mé bakalářské práce.

Foltýnová Nikola